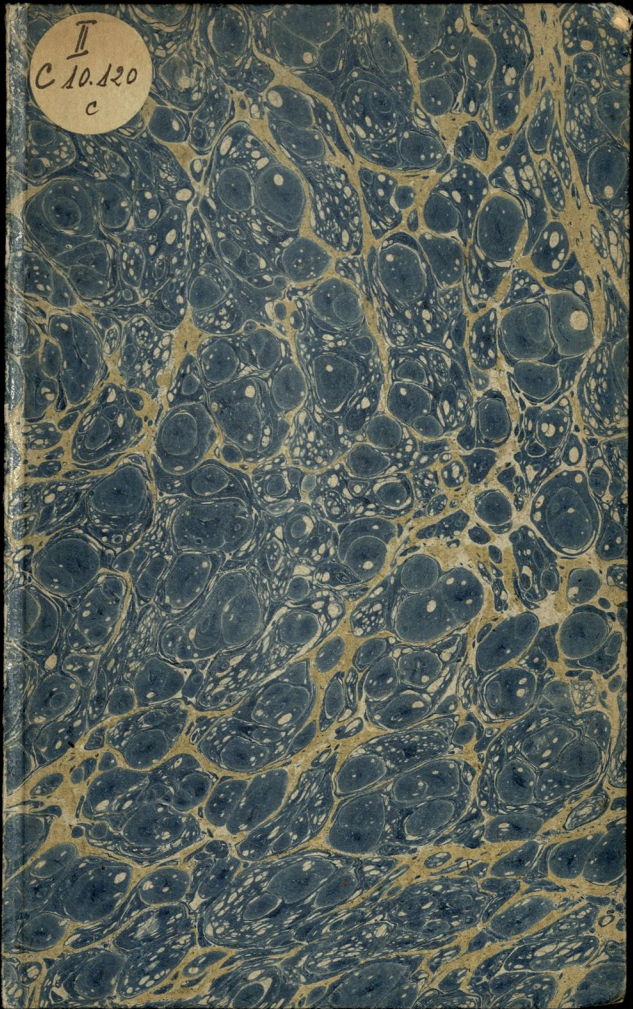
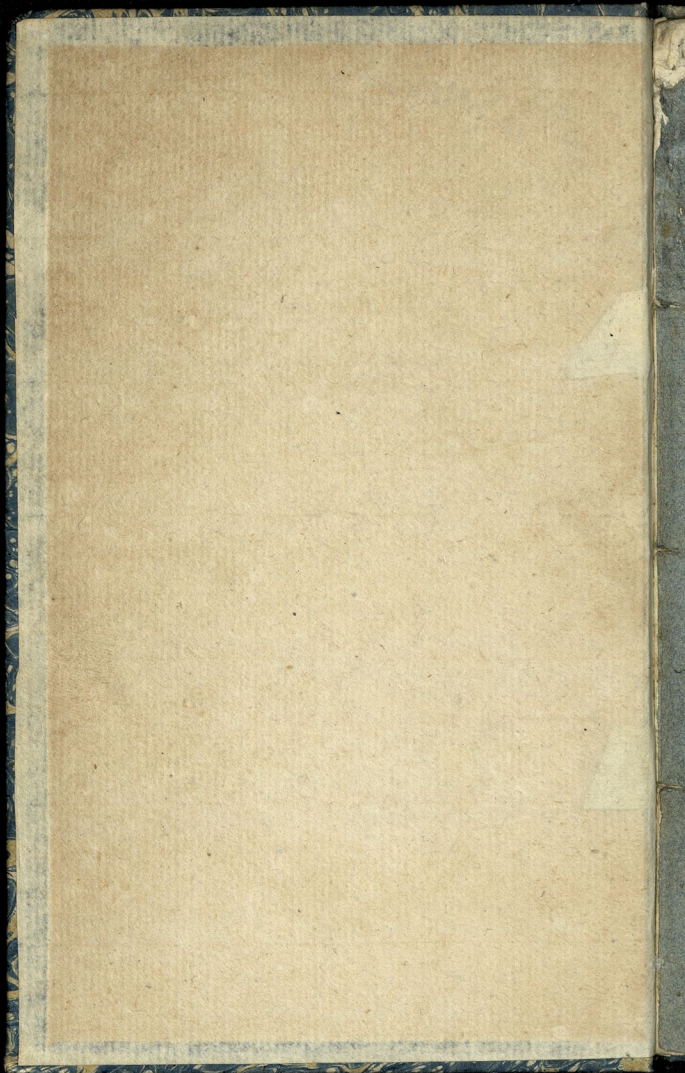

II
C 10.120
c

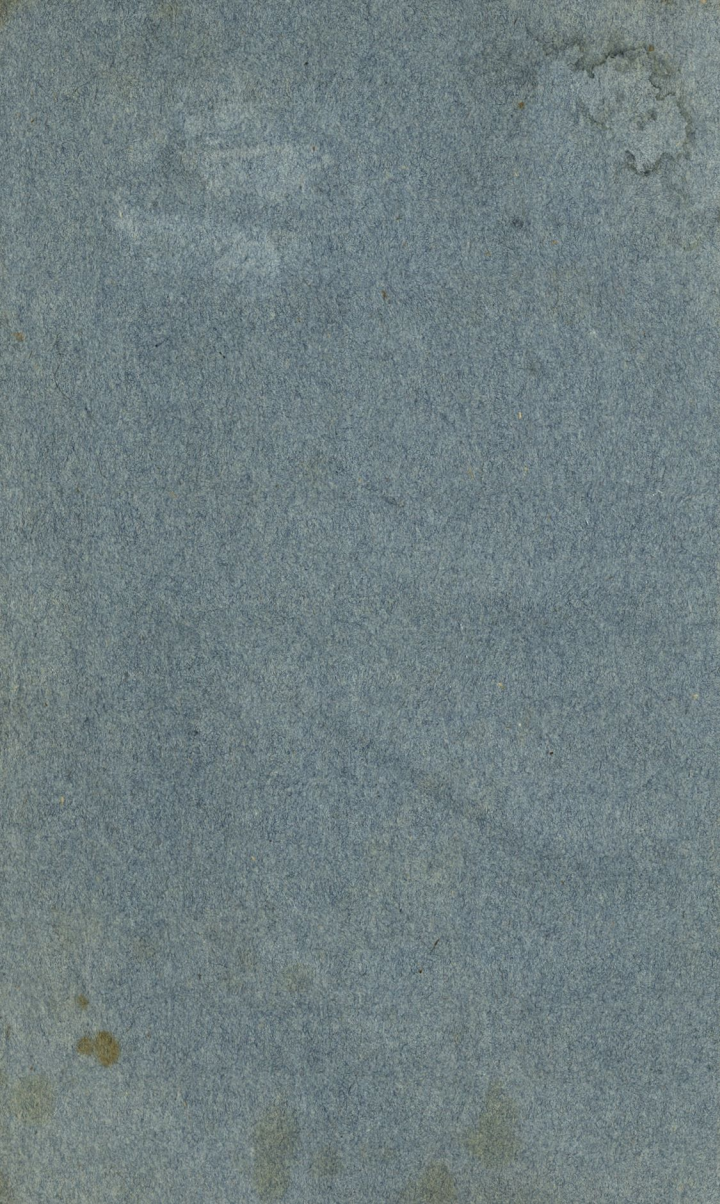
A decorative border with a repeating floral motif, consisting of a central flower surrounded by smaller circular patterns, framing the entire page.

DVĚ POVĚSTI

is pifem

KRISTOFA SHMIDA.

A. Golobzhik.
B. Kanarzhik.

DVÉ POVĚŠTI

is písem

KRISTOFA SHMIDA.

A. Golobzhik.

B. Kanarzhik.

[Anton Pintar]

Přeložil A. P. Logoslovec

v Ljubljanskí duhovšnizi.

V LJUBLJANI.

Natisnil, saloshil, in na prodaj jih ima Joshef Blasnik,
na brégi, Nr. 100.

1840.

Prejeto od urada
za upravljanje imovine
upornikov

030042563

5

A. Golobzhik.

5

A. Golobnik.

I.

Na Šokólovski grajšhini je shivel pred vezh sto lét serzhni vites Teobald s svojo poboshno shenó Otílijo. Vites je bil ravno takó blasiga kot junashkiga serzá. Sa vse stiskanze po zeli desheli se je slò poganjal, pa sató she hvale ni hotel. Rádoft, ljudi ofrézhiti, mu je bila she dovòlj plazhila. Otílija je réveshe obilno obdarovala, je obiskovala bolnike po kózhah blishnjih dolín, in njen grad je bil savétje všim ubosim, ki so bili pomozhi vredni. Tudi Nesha, edina hzhi teh salih staršhev, gospodízhna per osmih létih, je bila sgolj dobrota in perjasnoft do ljudi. Sanjo ni bilo vezhiga veselja, kot druge ovefelováti. Starishe in hzher je vse spofhtovalo, in kdor koli je vífóki Šokólovski stolp ali turn od délezh uglédal, je blagrovál dobrotne, tam stanujózhe ljudi. In gotovo je bil boshji blagoflòv (ali shegen) práv vídama nad Teobaldam, Otílijo in Nesho. Desiravno so veliko rasdelili, so vender všiga dovòlj imeli, ker so bili smed nar bogatishih blagoródnih drushín tiste deshele.

Bil je lep, jafen poléten dan, ko grefte Otílija in Nesha po obédi skosi vratiza v dvornim osidji po kamnitnih stopnizah na vert, ki je bil navdòl hriba. S veseljem sagledate, kako lepó finjkljati (ali plavkafti) vóhrovť raste, in se vertnizhni popki présajo; kako se bôb ovija, in zheshe nje med sazhernélim perjem she rudézhijo. Ne-

kaj zhaša postojité per vodofkóki v fredí verta, in se rasveselujete nad igranjem vodé, ki je v solnzni svitlobi bístra ko golot (ali kristál) kvíshko vrela, in v kapljizah, písanih ko mavriza, sopet spadávala. Po tem se ufédete v lepó omrésheho lopo, ob ktéri se vinske terte ovijajo, in pridno dodelujete oblazhilo sa néko firóto. Vse po verti je tiho in pokojno; le péniza je she verh blishnjiga drevesa prelepó popévala, in od vodofkóka se je neprenéhama flíshalo perjetno vodno shumenje.

Nanáglíma, de she viditi neste bile v štani, kaj de si je, nekaj v lopo perletí. Obé se stráhama pogledujete. Ko bi trenil, se velik ptízh s rasprostertimi perutami pred lopo spuští, pa ljudí v njej saglédavshi prez spet odletí. Nesha je vsa pláshna, de se ne gane; she osréti se, si ne upa, kaj de bi bilo takó urno v lopo perletélo. Tode mati ji rezhe posmehljáje se: „Níkar se ne boj! Kaj zhè néki bití, kot kaki ptízhék, ki je jástrobú ubéshal.“ Pogléda in savpije: „Glej, glej golobzhíka, belíga kakor snég! Vef prestráshen se ti je sa hrebèt skríl.“ Ga prime, ter se v Nesho osre in ji rezhe: „Vésh kaj, sa vezherjo ti bom golobzhíka spekla.“

„Kaj spekli?“ rezhe Nesha s savsétjem, ter s obéma rokama golobzhíka popade, ravno kakor bi ga hotla sashugani smerti otéti: „Ne, ne, ljuba mati,“ ji rezhe, „To ni bila vašha resniza! Uboga shivalíza je k meni perbeshala, kakó bi jo koli samogla umoriti? Le poglejte, kakó je lép! Gotovo je bel ko snég, in njegove noshíze, le poglejte, kakó so lepó rudezhe kot koralde. Vite, kakó mu she serzé utrípa! Š svojíma nedolshníma ozhéshzama me takó mílo pogleduje,

kakor bi mi hotel rezhi: Nikar mi nizz shaliga ne stóri! — Práv nizz ti ne bom storila, ljuba shivaliza, néfi se saftonj k meni satekla. Per meni ti ima dobro biti.“

„Práv imafh, ljubi otròk,“ ji mati perjasno rezhe, „mojo misel fi sadela. Le skufiti fim te hotla. Nêfi golobzhika v svojo stanizo, in mu daj pizhe. Nefrezhnih, ki k nam perbeshé, ne smemo spoditi. Do vsih revnih, tudi do shival móramo biti usmiljeni.“

Mati je dala narediti golobnják s rudezho streho in s selenim omrêshjem. Nesha ga postavi v kot svoje isbe, in ga golobzhiku v stanovanje odkashe. Vsak dan ga preskerbí s obilno pizho in hladno vodó, in mu tudi zhafih zhiftiga pefka natrese. Golobzhik se je kmal Neshe pervadil, in je bil práv kroták in domàzh. Kakor hitro mu je Nesha durize odperla, je golobzhik sletel, in ji s rok serniza sobal, ki mu jih je ponujala. She sapreti ni bilo hifhize vezh treba, ker je golobzhik she sam rad v nji ostál.

Kadar se je dan sasnál, in je Nesha she spala, golobzhik na njeno sglavje perletí, jo sbudí, in ji ne da mirú, dokler ne vftane in ga ne napafe. Nesha se savoljo tega materi pertoshi in pravi: „Pa she vé m, kaj bom storila, de me ne bo vezh budí. Sanaprej ga bom svezhér vselej v njegovo hifhizo saperla, de sjutrej ne bo vùn môgel.“ „Tega pa faj ne,“ ji rezhe mati. „She le uzheti se imafh od golobzhika sgodej vftajati. Sgodej vftajati zhloveku sdravje ohrani in veselo ferzé. Bi te li ne bilo fram, ako bi bila lénifhi od goloba?“ Takó le se je Nesha navadila sa rana vftajati.

Eniga dné je Nesha per odpertim okni sedé shivala. Golobzhik je per njenih nogah drobtinize pobiral. Pa nanáglama skosi okno sletí in se na blishnjo streho ufede; Nesha se ustrafhi, in slò sakrizhí; mati pride in jo vprasha, kaj de je. „Oh moj golobzhik,“ odgovorí Nesha, in jokaje na streho pokashe, ki se je na nji sedézhi golobzhik grél. „Vabi ga,“ ji rezhe mati. Nesha to storí, in per téj prizhi golobzhik perletí in se ji na roko ufede. Té bogljivoosti je bila Nesha neisrezhenó vesela. Na to ji rezhe mati: „Bódi tudi ti meni smirej takó pokorna, kakor je tebi golobzhik, in to mi bo she vézhi veselje delalo, kakor ga ti sdaj obzhutish. Kaj ne, de mi bofh to rádoft storila?“ Nesha ji obljudi, in je bila tudi mosh besede. Nar bogljivfhi deklizo je mati odslej v nji imela.

Neki dan je Nesha na verti selém in zvetlizam perlivala. Vsa spéhana se k materi ufede na seléno klop tik vrélza. Golobzhik, takó krótek, de ga je Nesha letati puftila, koder koli se mu je poljubilo, perletí k studenzu pit. „Le poglejte, mati,“ rezhe Nesha, „kakó varno po máhnatim kamnji stopa, kakó skerbno se váruje íla, ki je med kamnjem! Kakó zhedna je ta shivaliza! Belôto je nar teshji zhedno obvarovati, in vender se nikoli ne vidi nobèn mádeshek na prebélim perji varljive shivalize.“ „In kakó nemarna je zhasih Neshiza!“ rezhe mati, ter pokashe na dolgo gospodizhnino oblazhilo. Nesha, per vrelzu v shkropílnizo vodó sajemaje, ni oblazhila dovolj varovala. Šramote ji kri v obràs stopi, in odslej je bilo njeno oblazhilo smirej zhistimu fnegu enako.

Nesha je enkrát f svojo materjo nékam pópótvala, kjer je veliko veselja vshila. Ko svezher domú pride, ji koj golobzhik naproti perletí, in se nad njenim prihodam radúje. „Zeli dan je po vami shalovál,“ ji rezhe dekla, „in vâ povsod ifkâl. Še le zhudim, de je she neumna shivaliza svoji dobrotnizi takó vdana.“ „Réf je,“ rezhe Nesha, „sa malo sèrniz, ki mu jih vsak dan vershem, bi ne môgel hvaleshnisthi biti.“ „Ši pa li ti,“ ji rezhe mati, „tudi smirej takó hvaleshna? Poglej, danf si se tóliko poveseľovála! Ali si pa she sahvalila Bogá? Ne daj se vsaj od shivalize oframotiti.“ Neshi she na misel ni prishlo, Bogá sahvaliti. Pa odflej ni nikoli vezh fhla pozhivat, de bi ne bila sa rasveseljenje in dobrote Bogá perferzhno sahvalila.

„Ljuba shivaliza,“ pravi enkrat Nesha, sju-trej sgodej she per svoji misizi deláje, svojimu golobzhiku na vogli misize sedézhimu, ki se je s bistrima, nedolshnima ozhéšzama prijasno vanjo osíral: „marfikaj fim se she od tebe nauzhila, in ti veliko hvalo vém.“ Mati ji rezhe: „Nar lépshe, zhéfar se imafh she od njega uzheti, ti she ostaja. Lej, zhedni, beli golob je ljubesnjiva podoba nedolshnosti, ker je bres savidnosti, bres hlimbe, bres svijázh in bres vse lepotíje. Nafh boshji odreshenik je to s eno besedo povedal rekozh: Bodite priprosti ko golobje! O bi bila pazh ta blaga priprôstost smirej v tebi! Ko bi bila savítóst in hlimba (ali hinavshina) in vse gréfhno tebi vselfkosi nesnano! Bog daj, de bi se od tebe samóglo rêzhi: Nesha je nedolshna in bres svijázhine kot golob.“ In to se je tudi resnizhno nad njo spolnilo.

II.

Eniga dné je vites Teobald smagávez veliziga trôpa tolovajev domú perfhel, ki so bili zelo deshelo v strah perpravili. Sadovoljin in vesél dobljene vojne je néki vezher per kosarzi vina sedél in pravil, kakó je rasbojniko lovil in sodbi isdajal, druge pa pobijal, de je po desheli spet mir in pokoj. Povést je nékako dolgo terpela. Otilija in Nesha sté satorej svoja lepa kolóvrata pernesle, sté urno prédle in pasljivo poflufhale. Prezej pôsno je she bilo, in luzh je she gorela na misi. Med tém stopi v stanizo imenitna, sala gospá v zhernim oblazhili, s blédima lizama, in perpelje sa róko majhno gospodizhno, tudi v zherno oblézheno. Vites, Otilija in Nesha vstanejo in posdravijo ptujo jim nesnano gospó.

Gospá pa rezhe f folsnimi ozhmí; „Bog vaf sprimi, preblagi vites! Ako ravno vaf she nikoli néfim v oblizhje vidila, vender per vaf pomozhi ifhem. Jest fim Rosalinda Vifófhka, in ta le otròk je moja hzhi Hema. Mendè she véste, kakó me je Bog obiskal. Moj mosh, dobri Adalrik, Bog mu daj sveti raj, je sa ranami umerl, ki jih je v vélikim boji pretékliga léta dobil. O koliko fim pazh v njem sgubila! Bil je dober, ljubesnjiv mosh in nar boljshi ozhe! Pa faj ste ga samí posnali. Verh tega pa je bil predobrotljiv, de bi nam bil sakládov môgel sapufiti; namésti téh pa nam je v nebesih salòg perhralil. Sdej nam pa she to hozhejo vseti, zhéfar nam je v shivesh potreba. Moja soféda, dva lakomna vitesa, me slò satírata. Eden jo na vfo mozh svija, de bi me ob lepe shítifha in

travnike perpravil, ki se do spodnjiga grajskiga osidja rashírjajo. Drugi pa bi se rad vélikih gojsdov ob sgornji strani grajskine polastil. Oba vitesa sta se proti meni vfa spreménila. Lakomnost, ki tóliko slégov (ali hudiga) na sveti napravi, ju je, popréj prijatla mojemu moshu, meni sovrashnika naredila. Moj ranjki Adalrik je pazh to vse previdil. Umiráje s he val je imenovál. „V Boga saupaj,“ mi je djál, „in v vitesa Teobalda, ter ti nobèn sovrashnik nar manjshi krivize ne bo storil.“ Špolnite sdej té beséde umirajózhiga. I kaj zhèm pózhéti, zhe ob vfo svojo lastíno pridem, in mi drusiga ne ostane, kot sidovje! Bove káli s Hemo od kamnja shivéle? Ako bi val kdaj, kar Bog obvári, nefrezha mojiga moshá sadela, in bi bila kdaj vafha gospá in vafh preljubesnjiv otròk v enaki nadlogi, kot jest — bote gotovo tudi pomozhnika dobili, ki val bo réshil.“

Mala Hema, ki je skorej ravno tóliko lét imela, kot Nesha, se vitesu perblisha, in mu rezhe jokaje: „Blagi mosh, nadomesíte mi ozheta, in nikar me ne odprávide!“

Vites Teobald premishljevaje postóji, se po svoji navadi sa podbrádek dersí, in molzhé ozhí pobéfi. Nesha pa pravi s salitimi ozhmí: „Ljubi ozhe, usmilite se jih! Lejte, ko je golobzhik, ki ga je ropni ptizh lovil, k meni perbéshal, so mati djali: Nefrezhnih, ki se k nam satekó, ne smémo sognati. Veselilo jih je, de fim se uboge shivalize usmilila. In ta le ljubesnjiva gospodizhna in njena mati sté vender vezh usmiljenja in milosti vredne, kot kaki golob. Otmíte jih krémpjem tih hudobnih vitesov, ki so ropnim ptizam enaki.“

Vites odgovorí ganjen: „Imašh práv, ljuba Neshá, s boshjo pomozhjó jima bom pomagá. Nésim molzhal is neufmiljenja, ampak sim le preudárjal, kakó bi blágo mater in dobriga otroka samogel otéti,“ Vites gospé pernese stol, Neshá pa ga Hemi permakne. Še ufédete. Otilija pa gré, savolj gostov, ktérikh se néso nádjali, malo obilnihí vezherjo napravít; ker je bila takrat navada, de so viteshke shene fame kuho ofkerbovále.

Vites Teobald je na tanko isprafhal, sakaj vitesa tóliko tirjata, in rezhe na sadnje: „She dobro; kólikor previdim, je vašha toshba popolnoma pravizhna. Jutri o sôri se bom s nékaj kojnikí napravil, in bom skufil to rézh nar popréj s lépo poravnati. Ostanite f svojo hzherjo tukej, dokler spét ne pridem; ter dobre osnanila, f ktérimi vaš mislim oveseliti, lahko samí domú seboj ponefete.“ V tém je bila vezherja prpravljena. Veselo so flkupej jédli do terde nozhí, in kakor hitro se dan napózhi, vites Teobald konja saféde, in jo odrine f svojimi jésdizi.

Neshi je bilo veliko veselje, de je gospodizhna Hema nékaj dní per nji ostala. Pélje jo v svojo stanizo in na vert, in ji pokashe svojo omáro, svoje zvetlize in goloba. Obé dekléti sté fi bile kmal nar boljshí prijatlize, ker se je tudi Hema lepó védla, ki je bila od svojih staršhev tudi lepó iskojena ali isrejena.

Zhes nékaj dní pride vites Teobald domú. „Veselo osnanilo,“ rezhe stopívshí v stanizo. „Vašha nasprotnika sta od svojih krivíz odjenjala, in všiga prepira je konez. Sa moje besede fizer nésta nizh kaj marala, ako ravno sim jima njuno krivizo na tanko raslozhil. Ko sim pa fléhernimu,

ki vam bi she tólizhčno shaliga storil, boj napovédal, šta se dala umiriti. Le potolasheni bodite in dobre volje, blaga gospá! Nobèn ptujiz ne bo vezh na vašim lepim polji shèl, ali v vašim léfi sverí streljal in drev fékal.“

Shaloftna gospá je bila slò oveseljena. Šolse sahvale se ji utrinjajo v ozhéh. „Bog,“ je djala, „svesti varh vdov in firót, ki vse dobro povrazhuje, naj vam poverne, kar šte meni in mojimu otroku storili! On naj vaš váruje nesfréz h in naj vaš otmè is slednje nadloge.“

Po tém se je jéla domú na Visóko napravljati. Obé gospodizhni se poslovité, in obilno se jima solsé po lizah uderó. Nesha hozhe svoji mladi prijatlizi nekaj v spomín dati. Hema je she velikrat shelela, tudi takó krotkiga golobzhika imeti. Nesha pernese golobzhika, ga pertifne she na svoje solsne liza, ter ga da, kakor ga je rada imela, svoji prijatlizi. Ker ga pa Hema ni hotla vseti, je prijasen prepír med njima vstál; tode poslédnjizh je mogla vender Hema odjenjati. Nesha ji verh tega she podarí sali golobjak, in ji golobzhika takó skerbno perporózha, kakor koli kaka mati svojiga otroka, ki ga ptujim ljudém isrozhí.

Ko je Hema odshla, se je Nesha skorej kefála, de je svojiga ljubiga golobzhika oddala. „Raji bi bila gospodizhni svoje slate uháne v spomín dala,“ je rekla svoji materi. Pa mati ji pravi: „To utégnes h kaki drugikrat storiti, ko naš Hema spét obifhe. Sa sdej svoji majhni prijatlizi néfi môgla nizh spodóbnishiga dati. Drashji dar bi ji ne bil tólíko prijétin, in bi jo bil mordè she le v framoto perpravil. S darilam ti nar ljubshi rezhí, desiravno je malo vredna, si jo

pozheftila in ji svojo ljubesen fkasala. Nikar se tega ne kefaj. Lej, dobri ozhe se je svojiga shivljenja vánal, de bi saterti vdovi pomagal. Toraj je to lepó, de si se tudi ti svojiga nar ljubfhiga veselja snebila, shaloftni firoti serzé rasjafniti. Kdor se v mladosti ne uzhi, zhasniga blagá, bódi mu she takó ljubo, savolj ljudi se snebiti, jih ne bo nikoli refnizhno ljubil. Taki daróvi so nar lepfhim perfhtéti, kakorfhne koli samoremo Bogú darovati — in Bog ti bo tudi to le tvojo darítev enkrat zheftito povernil.“

III.

Gospá Rosalinda je f svojo hzherjo Hemo sopet mirno, veselo in sadovoljno shivela v sidovji svojiga stariga gradú, ki je bil v freði med gójsdnatim górijem. Terda nozh je she bila, ko prideta dva romarja do grafhinfskih vrat, in prenozhísha prófita. Zhernikafte oblazhila fta iméla na sebi, dolge palize v rokah, in po romarfsko ostríge sa klobúki. Vratár ju Rosalindi napové. Gospá ukashe mosha v fpodnjo isbo peljati, jima vezherjo napraviti, in flédnjimu kápo vina pernefti. Po vezherji s Hemo k njima pride.

Romarja fta védila veliko perpovedovati od obljubljene deshele. Vfi grajshinfski so ju pasno poslufhali. Gospodizhna Hema pa se je nad zhudnimi pripovéftmi nekako nesmerno radovála. Šolsé so ji po lizah zréle, in v njenim otrozhjim serzi se vname poboshna shelja, tiste frezhne kraje enkrat víditi, po kterih je kdaj nafh svelizhar hodil. Le to se ji je umílilo, de ta shelja pazh nikoli ne bo spolnjena.

„Ljuba Hema,“ ji rezhe mati, vfako dóbo

ali uro lahko grémo v obljubljeni deshelo, in obišhemo Oljsko goró, Kalvariijo in Bóshji grob; le pridno naj beremo v Jesufovih sgodbah. Tú bôshjiga odrefshenika sprémljamo po vſih njegovih dobrotnih stopinjah, poslušamo besede is njegovih ust, ga vidimo terpeti, umreti in od smerti vſtati. Zhe fi njegov uk, isgled, njegovo terpljenje, smert in povelížhanje práv v svoj prid oberremo, imamo obljubljeni deshelo v svojih serzih. Vesóljni svét bi po tem takim samôgel poſtati svéta deshela.

Romarja na tó oprashujeta po okólſhini, posebno pa po Œokólovſkim gradi. Vitesa Teobalda le néſta v ſtani prehvaliti. „Ako bi nama njegov grad ne bil prevezh odrózhin,“ pravi ſtarſhi romar, „in ako bi védil, de ga domá dobím, bi she ne maral, de naredím tóliko ovínka.“ Rosalinda ga ſagotóví, de njuna pot bliso mém Œokóloviga gré, in de bo vites Teobald, ki je le pred kakimi dnevi domú perjesdil, gotovo ſhe domá. „No, mi je prav ljubo,“ pravi romar. „To mi bo pa veſelje, ko ga v njegovim gradi dobím! Œe imam marſikaj s njim poméniti. Jutri ſa hlada jo bova tedaj udárila na Œokólovo.“

Mati in hzhi romarjema ſkerbno narózhata, de naj vitesa Teobalda, njegovo sheno in hzher prav lepó posdrávita. Hema flehernimu ſhe majhen ſrebernik v péſt ſtiſne, ki ga je poprej od matere dobila, ter ſhe obá prav nadléshno próſi, goſpodizhni Neshi povedati, de ſe ima golobzhik prav dobro. Ker je dobrotna víteſhnja is njunih pogóvorov previdila, de poti ne snata, ukashe nékimu hlapzhiku, ki je bil tudi v iſbi, jima ſjutrej pot ſkosi górze pokasati, in po tem jima vóſhi lahko nozh.

Ko se dan napózhí, jo romarja odrineta. Dézhék (ali fantízh) je veselo sa njima tekél, in is postreshljívošti she obéma torbe néfel. Romarja se sa dézhka nízh kaj ne sménita, in jo molzhé mahata po poti, ki je bila kmal nasdól, kmal nasgòr. Ko prideta na verh stermíga hriba, kjer je bila stesa ravníshi, sazhneta med seboj po lafhko govoriti. Dézhék, ki ji je spremljal, je bil s Lafhkíga. Grajshtínski so ga le Lenartíka imenovali, ako rayno bi bil imé Leonardo, kakor so mu v njegovi ozhetnjávi rekli, rají flíshal. Vites Adalrík ga je ubosíga firótka is usmíljenja na Nemshko seboj vsel. Zhe se je tudi dézhék popolno némshtíne nauzhil, je vender svoj ozhétovskí jesík prav dobro snál. Tenko na uho vlézhé, in ravno jima hozhe svoje veselje fkasati, de svoj domovínski jesík flíshí govoriti, ko ga njunih pogóvorov strah in grosa spreletí.

Is njune govoríze je svédil, de nésta prava romarja, ampak de sta se le takó preblekla, de jima ta kraj ní tako nesnan, kakor sta právíla; de sta smed tíste tolovajské derhali, ki jo je bil vites Teobald prav dobro opókál, in de vso svojo slóbo vanj shelítà íspústiti; in de míflita v podobi poboshnošti se v njegov grad perhlíniti, in ga prenozhísha profiti; de pa po nòzhí míflita vstati, njega s shenó in otrokam in zelo njegovo drushíno pomoriti, grajshtínino obropati in sashgati.

Ko Šokólovo med dvema gójsdnatíma gorama v nesmerni dáljosti uglédata, pravi starshí rasbojník s ímenam Lupo svojímu tovarshu Orsotu: „Lej ga pléntaníga gnjesda, kjer un slodej prebiva, ki je toliko nashíh tovarshév na moríshe správil. V nar strashnéjshíh mukah (ali martrah) mí móra to f svojo smertjo plazhati. Svesala ga

bova, in v plaméni njegove grajšhine shiviga foshgala.

„To delo je pa vender grosno nevarno,“ rezhe Orso, mlajshi tolovaj. „Zhe se nama skási, se nama bo terda godila. To de sakládje, ki jih je vites na kúp spravil, so tólike predersnosti vredni.“

„Ga pobiti,“ pravi kervosheljni Lupo vef ferdit, „mi bo vézhi rádoft, kakor mu zelo njegovo bogastvo pobrati, ako ravno se ga ne bom branil. Le ta naj se nama po frezhi iside, in bova dofti bogata. Potlej bova opuštívshi najno rokodéltvo mirnishi shivljenje fi isvolila. Ravno mi je nekaj prav sáliga na misel prishlo. Nar lepshi vitesove oblazhila fi bova isbrala, in jih oblékla. Ti bosh nôfil njegov slat ogarljáj, in jest njegov viteshki krishez, v kteriga so biferi vdelani. Po tem bova ubégnila v daljno deshe-lo, kjer naji ne posnajo, se bova velíka gospo-da délala, in od nabranih sakladov veselo shivela.“

„To je vse práv,“ rezhe Orso; „pa ne vé m kakó, vender me nekaka britkóft nahaja.“

„Kaj britkóft!“ pravi Lupo. „Ali ni vse do-bro oglédano in pogovorjeno? Ali némava v tem kraji dovolj pomagavzov? Bersh ko bova na okni romarske isbe tri svezhe pershgala, nama bo fédem hrabrih, krepkih korenjakov na pomozh prishlo, ki she davno slednjo nozh na to snamnje pásijo. Té bova potlej skosi vertne vratiza, ki se snotrej lahko odpró, na dvorishe spustila. Njih eden vé sa vse grajšhínine mo-stovshe, stanize in obóke, ravno kot sa svojo hi-sho. Devetéro naf bo vsaj samôglo nékaj spi-józhih ljudí poklati. Şerzhnost veljá! Gotovo se bo frezhno isfhlo.“

Dobriga Lenarta nad témi strašnimi naklépi grosa obide; tode se dela, kakor bi nju-niga jesika ne umèl. Sa njima gredé zvetlize in seli terga, ter na list pésmizo shvishga. V ferzi pa milo k Bógu sdihuje, de bi môgel naklépe hudobneshev ovrézhi. Tudi je sklenil, ju do Šokóloviga sprémiti, in vitesu vse rasodéti.

V tem, ko se tolovaja she marfikaj pogovarjata, kakó de bota svoj naklèp speljala, se starji na oski stesi spodtakne, in bi bil skorej v nék prepad telébnil. Padózh vender na nékim ternji obvisí. Ternje mu romarško oblazhilo odpnè, in Lenart ugleda, de ima pod zhernikašto halo shkeralatašt jópizh in svétel shelesen oklèp. Tudi ostro bodálze mu odletí. Pa dézhék se dela, kakor bi nizh né bil vidil. Štari hudobnik bodálze bersh skrije, halo sapnè, in se vezhkrat po strani s ôrlovjim pogledam v plashniga dézhka vsrè. Do strašniga bresna sdej prideta, v kteriga globozhini hudoúrnik shumí, ki se je od dolsiga deshévja slò narastel. Dvé s germízhi obrashene skáli sté od obéh strani nad potokam moléle, in dolga, oska jelka le po sgor-nji pláti malo obtesana, je bila v berv zhes-nj poloshena. Štari rasbojnik po lafhko rezhe svojimu tovarfhu: „Bi snalo biti, de bi bilo otrozhè saglédalo, de fim oborôshen, ter bi se mu to ne sdelo kaj prida. Ko zhes berv pojde, ga bom pehnil, de se bo v bresno svernil. Potlej sva na terdim.“

Ubogimu Lenartu vsi udje oterpnejo. Vezh stopínj od nevarné berví obstoji in rezhe: „Zhes to berv si pa ne upam; me she sdej omótiza nahája.“

Štari rasbojnik mu pa rezhe: „Nizh, nizh se nikar ne boj, dézhek, le sem pojdi, te bom zhes prenésel.“ Štari hudodélnik s raspetima rokama gré proti Lenartu, de bi ga sgrabil. Tode Lenart tarnáje in vekáje spred njega be-shí, in je bil she perpravljén v germovje skozhiti, zhe bi mu tolovaj prebliso perfhel. „Oh,“ savpije dezhek ves v trepéti, „pustite me per miri! Šej bi se lahko obá zhes berv prekuznila. In naj tudi frezhno tje pridem, kakó bom pa spet nasaj perfhel? Pustite me domú. Šej vam sdej ni vezh tréba vodnika. Ker ste na stesò perfhli, in she ni delezh do Šokoloviga, ne morete sáiti.“

Mlajshi tolovaj je dézhkova britkost le strafhni bervi perpifal, ktere ga je bilo samiga grosa, in po lafhko rezhe: „Koj tù le dôli naj se svernem, zhe je ta tráp kaj sagledal; in ako bi bil tudi tvoj oklèp in tvoje bodalze vidil, kaj fi to zhè? Najniga jesika vsaj ne umé, torej ne vé, kaj sva sklenila. Tudi bi njegove otrofhke kvante nikomur ne bile mar, ali vsaj bi se malokdo sa to smenil. Pústi ga, pústi, ubosiga bébzhika!“

„No, naj pa bo!“ rezhe starez. „De fi sva pa gotovfhi, berv poderíva. Potlej naj ta trá-pesh vse vé, ako zhè; najniga dela vender ne more overniti. Tam le je Sokólovo. Veliko ur ob potóki ni nobeniga mostú zhes-nj. Práv nemogozhe je, porozhilo sem pernefti, prédin svoje delo dokonzhava.“

Rasbojnika vsameta svoje torbi, pustitá dezhka stati, ter jo usékata zhes berv, pa ne de bi ga bila sa sprémljanje sahvalila. Ko zhés prideta, Lupo po nemfhko savpije: „Dézhek, imafh prav, to je nevarna berv, od starosti je trohléna in na

pol she sognjila. Tù fi zhlovek ni shivljenja lvést. De se kaka nefrezha ne perméri, jo bo-va rasderla. Ljudjé bodo she terdníshi napravili.“

Tolovaja osko bruno v vodo spustità; s velikim hrupam je v prepad telébito, in derézhi potok ga je serdito seboj gnal. Kakor hitro sta se obshémljena romarja sa néko pezhêvje skrila, ob katerim se je pot ovijala, se Lenart v ték spustí, in letí na vso mozh, de bi nevarno porozhilo svoji milostivi gospé pernésel, ker fizer krog in krog sa nobeniga zhloveka ni védil, de bi mu bil grosovito skrivnost bres skerbí môgel saupati.

IV.

Gospá Rosalinda na Visókim v svoji grajskini pazh ni mislila, kólíka nefrezha njeniga varha, blasiga Teobalda, zhaka. Gospodizhna Hema je vedno le od lepíh romarjevih pripóved govorela, in je mater vùn in vùn oprashevala od obljubljene deshele. Vse mirne sté po dnevi svoje dela opravljale. Proti vezheru, ko solnze she ni takó perpékalo, in je hladna sápiza pihljala, sté fhle s gradú v dol svojih njiv ogledovàt. Vsa póljshina je lepó rastla. Po nekterih njivah je klasovje she rumenélo in obilno shétev obétalo; nektere f pósnim lanam vsejane je víshnjevo zvetje prelepó saljshalo. Mati in hzhi sté se tega she tóliko veselile, ker jima je bila lastína kakor vnovizh podarjena, in sté Bogá she serzhneji hvalile sa njegov obilni blagodár.

V hípi perspè Lenart, ki je romarja sprémil, ves preparjen in safôpen. „O milostiva

gospá,“ sakrizhí in sterne roké, „to je pa vender strafhna rézh! una dva moshaka nésta romarja, ampak rasbójnika in morivza. Vitesa Teobalda s vso drushíno vred miflita umoriti, njegov grad obropati in poshgati.“ Dézhék je bil takó oflabljen, de ni môgel dalje govoriti. Pod hrufhko omahne, ki je bila per poti, sazhné pojémati, skorej omedlí, ter je dolgo terpelo, prédin je sopet samógel govoriti.

Rosalinda in Hema se od strafhniga porozhila komej savéste. „O nebeshki ozhe!“ mati savpije, „kakó grosoviten naklèp je to! O preblagi mosh — in ljubesnjiva shena!“

„In dobra Neshiza!“ rezhe Hema trepetáje, bleđa kot merlizh. „Oh, zhe je ona s svojimi starshki umorjena, jest shalofsi poginem!“

„O Hema,“ ji rezhe mati, „jáderno tèzi v grajshino! Jest bom s spéhanim dézhkam koj sa teboj perfhla, kakor hitro samorem. Tèzi na vso mozh in drushíno sklizhi. Konje naj safédejo in na Šokólovo jáhajo, de dobre ljudi nefrezhe opomniyo. Dirjajo naj, kar morejo, zhe nam tudi konji poginejo.“

Hema je po stermim hribi takó bersno in urno hitéla, kot divja kosa, in pride do grajshinskih vrat. Na njeno sklizovanje so domazhi vsi plashni na dvorishe pervréli. Hema jim ob kratkim pové, v kolikshni nevarnosti je Šokólovo, s ognjem in mèzhem biti pokonzhano. Prizhujozhi se savsamejo, se hudújejo nad romarjema, in tarnajo, ravno kakor bi njih grajshina gorela.

Zhes nékaj zhafa pride Rosalinda, in stopi s Lenartam, ki ga je gredé bolj na tanko po okóljshinah oprafhala, na dvorishe. „De bres

dela tù stojitè in plákate!“ savpije. „Safédite konje — podvísajte se — rešhite!“

„To je nemogozhe, miloftiva gospá!“ pravi hlévar ranjziga vitesa, fiv starzhik. „Una dva slodja šta she predelezh naprej. Gotovo she ene ure vezh némata do Šokóloviga. Le pomislite, de imamo po vosnim poti petnajšt ur tjekej, in de se she mrazhí. Kdo bi samôgel dolgo od deshévja skashéno pot v terdi nôzhi takó naglo storiti? S nar ískriřhim konjem bi fi komej upal pred sôram na Šokólovo prijahati. Nashe stare kljúfeta pa sa jesho she nizh ne veljajo, in nashí vojskni konji so bili koj po smerti ranjziga vitesa prodani. Po zelim kraji, kakor je dolg in fhirok, néfim v štani konja dobiti, de bi jesho le do pôli poti môgel preštati.“

Blága shena stojí s nad glavo fklénjenima rokama. Milo se vsrè v nebó, in folsé se ji uderejo po lizih. „Ni li nikjér nobene pomozi, kot per tebi, o Bog!“ savpije f povsdivgnjenima rokama. „Ufmili se vsaj ti blasih ljudí, ki so se mene takó ljubesnjivo usmilili! O Hema — môli, môli, de bi Bog naklèp hudobnikov overnil!“

Hema fklenivřhi roké móli s salitimi ozhmí: „Ljubi Bog! pomagaj jim, kakor so tudi oni nam pomagali.“ Vři Grajřhinski po dvóri fkle-nejo roké, in svojo molitev s njeno sdrushijo.

„O ljubi moji,“ jih mati řpet ogovóri, „defiravno je teshko in fkorej nemogozhe, do polnozhi na Šokólovo priti, pa vender le poskusite! Ena befeda bi utegnila vřim shivljenje otéti. Vhipi vse obviří! Ko bi le Lenart ne bil takó řpéhan, in od prenable hoje fkorej bolan, bersh bi tékel. Martin“ pravi nékimu mladimu hlapzu, „řaj fi ti tudi urnih nog, se pa ti napravi,

faj ima pészhez trikrat krajšhi pot. Što slatov ti bom podarila, zhe she o pravim zhaši na Šokólovo pridešh.“

„Po nóbeni zéni tega néfim v štani,“ rezhe hlapez. „Kdo bo v terdi nózhi oske stese škosi górze najdel, in bi se desetkrat v bresna ne prekuznil!“

„Pa she edina berv zhes réko,“ rezhe Lenart, „je poderta. Zhlovek bi mógel perute imeti, de bi tjekej peršhel.“

„Perute!“ savpije Hema, in veselja se ji ozhí sablisketajo. „Sdej fim si nékaj domišlila, kakó bi samógli na Šokólovo porozhilo poflati. Vites Teobald mi je rekel, de naj s perviga golobzhika dobro sapíram, fizer bo bersh nasaj letel. Bódi si she takó delezh, je djal, sa terdno véim, de bi pot náshel. Torej golobu písemze na vrat obéfimo, in gotovo ga bo kmal na Šokólovo pernefel.“

„Bog ga bodi sahvaljen!“ rezhe mati: „mišlim, de je našho prošhjo uflishal. Hema, to mišel ti je tvoj dobri angeljz vdihnil!“

Hema prez škózhi po golobzhika. Mati hití v svojo štanizo, ter špishe porozhilo na majhen list. Po tem listek terdó svije, in ga pervéshe na ruzezhi ogerlín, s kterim je bila Hema goloba osaljshala. Hema, sprémljena od svoje matere, od štariga hlévarja in vsih pôšlov, na to nese goloba na plano pred grad, in ga spuští. Golob visoko sletí v finji srak, se giblje nékaj zhaša semtertje, in ko bi trenil, se s hitézhima perutama na ravnošt proti Šokólovimu poshene. Vsi Grajšhinski se radújejo, in hvalijo šrezhno mišel gospodizhne. Vsi sprémljajo goloba s što in što dobrimi sheljami in perferzh-

nimi molitvami. Nikoli nikjér ni nobena barka s slatnino otovórjena med tóliko gorezhim blagrovanjem odrinila.

Gospá Rosalinda in gospodizhna Hema ste bile pa vender v nesnanih skerbéh. „Ali bo golob pazh perfhel na pravi kraj?“ rezhe mati. „Zhe bi kaki ropni ptizi v kremplje perletel — zhe bi dolsiga letú ne prestál in bi se sapôsnil — zhe bi ga na Šokólovim ne sagledali in ne vpuftili — kólikfhna nesrezha bi bila is tega!“ Mati, in hzhi se usédete k oknu, skosi kteriga se je na Šokólovsko stran vidilo. S hrepenezhimi ozhmí v vedni serzhni molitvi gledate proti tistimu kraju. Neisrezhena britkost ji obhaja. Komej si upate misliti, de jima ognjeno snamnje na nébi mora na snanje dati, ako golob s pifemzam ni tjékej perletel. Ne premaknete se vezh od okna, in v njune ozhí ni bilo spanja.

Polnozhi odbije! strashen vihár buzhí skosi log, krog in krog Šokóloviga vse terda tma pokriva. Pa grosa ju preshíne, ko se od tiste plati sazhne svetléti. Obé trepetate in mólite. „O Bog,“ savpije Hema, „plamen she shviga na kvishko — smiram vishe in vishe! Poglejte, kakó ga pifh po strani perpoguje!“ Mati in hzhi ste skorej omedléle. Tode k svojimu velikimu veselju ste kmal svojo smoto saglédale.

Dosdévni plamen je bil le sadnji krajiz lune, v hlápnim sraki s ognjeno svetlobo veshajózhe, ki je serpu enaka nad daljnimi hribi viséla. Ostanete per okni; pa zhisto nizh se ne vidi tiste nesnane sarje, ki se po nôzhi na nébesi prikashe, kader v daljnim kraju gorí. Pozhafi se je vender jelo daníti — in s veseljem in serzhno

hvalo do Boga ste po prestani strašni nôzhi posdravile prijasno jutrenjo sarjo.

V.

Rosalinda in Hema sté sdej sa terdno védile, de hudobnesha Šokóloviga nésta v pepél spreménila. Pa sté vender smirej she grosno skerbéle, de bi se blasimu vitesu in njegovi ljubi drushíni ne bilo kaj shaliga permérilo. „O kaj bi pazh dala sa dobro porozhilo od Šokóloviga,“ pravi vezhkrat Rosalinda. „Vfih svojih dragóft bi se hotla vánati.“

„In jest,“ rezhe Hema, „bi ves svoj bránjeni denár s veseljem perdala.“ Tode, kar se je pretéklo nozh na Šokólovim godilo, jima je bilo sdej she skrito, in drusiga jima ni bilo pozhétí, kot poterpeshljivo porozhila perzhakováti.“ Š to pergodbo je bila pa taka:

Vites Teobald, gospá Otílija in gospodizhna Nesha so se pretékli vezher veselí in bres skerbí k vezherji usédli. Sahajózhiga solnza gorézhi shári sijajo skosi okroggle okna, in rasvetlújejo starovíto obédnizo. V tim napové flushabnik dva romarja. Vites jima ukashe dobro postrézhi. „Po jédi,“ rezhe, „bom s njima govoril. Potlej bota góri prishla, in nam od svojiga popotvanja pripovedovála. Sdej jima pa pernesite verzh vina, de bota sgovôrníshi.“ Šlushabnik gré, in Nesha se she veselí salih pripóved. Kdo bi si bil mislil, kólikshna nefrezha jim je sagroshêna!

Ko ravno práv veselí vkupej sedé in kremljajo, Nesha nanaglîma s savsétjem savpije: „Joj, moj golobzhik!“ Réf je bil s raspétima perútama pred oknam, in je na-nj kljevál, ravno kakor

bi profil, de bi ga vpuštili. Nesha okno odprè, in bersh ji golobzhik na ramo sletí, in se ji prijasniga dela. „Dète vender kakó lép rudezh ogerlín ima,“ rezhe mati; „in tù zlò svit listek víší, práv menim, de je písemze. Kaj fi otrozi she domíflíjo.“

Vites líst ogleduje in bere napíš: „Natégama brati“ — „No,“ rezhe posmehlíjaje se, „to fi bo pa she prava hitríza! Rasvíje líst, vanj pogleda, in obledí. „Ozhe nebeshki,“ savpíje, „to je nesnáno!“ — „Kaj pa je?“ rezhete mati in hzhi vse ostrafshene. Vites jima bere: „Preblagi Gospod! Romarja, ki nezój k Vam prideta, šta rasbojnika véízíga od vas premáganíga trôpa. Štarjimu je imé Lupo, mlajshimu Orso. Pod romarsko obléko imata oklepe in ostre bodalza. Nezoj šta sklenila Vas, Vasho sheno, gospodízhno Nesho in vse domazhe pomoriti, Vash grad obropati in sashgati. S Vasho vitefshko obleko, s slatim ogerljájem in kríshem v kteríga so bíseri vdelani, osaljshana míflita she vezh ljudí prekániti. Šhe fédem hudobneshev v tístím kraji zhaka pogovorjeníga snamnja, treh luzh pod oknam romarske ísbe, de bi skrívshí perfhli v grad jima pomagat. Tolovaja jim hozheta skríváj vertne vratíza odpreti, ter jih vpuštiti. Bog daj, de bi golob frezhno do Vas perfhel in de bi bíli ví otéti. Vam drugazhi le to na snanje dati, ní bilo mogozhe. Hitro hitro jésdíza poshljíte Vafhe refshenje povedati — Vafhi hvaléshní Rasalíndi.“

„O Bog,“ rezhe mati ganjena, „kako prezhuden fi tí! Golob je nebeshk porozhnik, kakor nékdaj Noetov golob, ki je oljko v barko pernéfel. O Nesha, klezhé sahvalímo Bogá, kot

uni poboshni ljudjé v barki. Ravno takó zhudno naf otéva!“

Tudi vites se na koleno spuští, ter rezhe f fklénjenima rokama v nebo osiraje se: „O Bog, tebi bodi zhaft in hvala!“ Po tem rezhe svoji sheni in svoji hzheri iti v drugo stanizo, déne na-se svoj oklep, in sapové dvema nar terdnishima konjnikama perpravljenima biti.

Na to da romarjema véditi, de naj gôri prideta. Štopívshi v stanizo se mu grosno ponishno perklanjata, in Lupo sazhne práv fladko in s nesmerno perljudnostjo govoriti: „Preblagi gospod in vites! Ravno prideva s Visóziga, in sva porozhnika stotójniga prijasniga posdravljenja. O kakó sva pazh frezhna, de moshá po zélim svéti flovézhiga v oblizhje posnava, ktériga vfi sater-ti, vse vdove in firóte sposhtujejo, in kteriga poboshna Rosalinda svojiga blasiga varha ni môgla prehvaliti in dovolj povsdigniti! Kakó bogabojezha je pazh ta gospá! Kóliko zhafti je nama nevrédnima fkasala! in kako ljubesnjava gospodizhna je njena shibka hzhi Hema! Angeljzhik je potoke sols prelival, ko sva od svojiga poboshniga romanja pripovedovála. Tode she zele ure bi imela vam in vasfi zhaftiti drushíni od Visóziga dôsti praviti. Sdej vam pa le to she porozhivá, de se mati in hzhi in slásti perljudni golobzhik vfi práv dobro pozhutijo.“

Vites Teobald je bil f tem nesmernim perlisovánjem, kteriga je bil fit do gerla, she bolj raskazhen. Vender se she sdershuje, in ji resnó pa mirno vprasha: „Kdo sta?“ „Uboga romarja“ mu odgovorita, „prideva is obljubljene deshele, in greva v svojo ozhástvo, v Turingo, kjer sva rojena.“ „Kakó se pifheta?“ ji vites na daljej

vprasha. Meni je imé Herman,“ pravi Lupo, „in tù le mojimu strizhku Burkard.“ „Kaj zhta na tem gradi?“ ji vprasha vites. „Le prenozhisha prófiva,“ rezheta perpogováje se — jutri bova o petelínjim péti vstala, in jo od tod odrinila. O pazh se bojo domazhi najniga prihoda obveselili!“

„Lásheta!“ s gremézhim glasam vites nad njima savpije. „Ni vama imé Herman in Burkard; ampak ti, stari hudodélnik, se pišhefh Lupo, ti mladi malopridnesh, pa Orso. Nesta prišhla is obljudljene deshele, in nésta romarja, ampak rasbojnika, morívza in poshigavza. Turinshko ni vaji domovina; tudi Nemza nésta. Ne de bi prenozhisha ifkala, ampak morit, rópat in poshigat sta semkej prišhla. Sdej se vama bodo vajne dela strashno uté pale. S mézhem in s ognjem vaji bom ob shivljenje perpravil. De vidva bota mojo viteshko obléko, moj krišhez in ogerljáj nofila! Hlapzi, potegnite snad ju njune goljufne oblazhila, de v svojih lastnih ostaneta. Odvsemite jima oroshje, dénite ji v shelesje; ter ji versite nar spodej v stolp.“

Hlapza ji sgrabita, in snad ji potegneta romarshko obleko. Tù se jima oklepa posvétita. „O gerda hinavshina,“ pravi vites, „po vídesi poboshnosti bogabojézhe ferza takó ogoljfati! She ta predersnost je smerti vredna.“ Na to sta bila krishem vklenjena in v stolp vershena.

Ko sta obá she v stolpi, rezhe mlajshi: „Le temu se zhudim, de vites vse takó na tanko more véditi. She zlò to vé, kar sva se she le po poti pogovarjala, de mišliva njegovo obleko nofiti in se sanaprej vitesa delati. Pa ne, ko bi bil dézhhek najin jesik umèl in naji isdal?“

„Tù bi bil mogel škosi grajšhínino okno perletéti,“ mu starez odgovorí. „Šim dobro pásil, in grajšhíninih vrat nefim is ozhi spustil. Shiviga zhloveka ni bilo zhes gibljívi most, kar sva tukej. To ni nikoli po pravizi! Vites ima saveso f peklenškím.“

Štari hudobnik je takó obdivjál, de je vitesa prestrašno jel preklinjati. „Ta grosovinški Teobald,“ pravi f pénaštími ustími, „je sam kriv vse najne nefrezhe.“ Terdovratni Lupo le ni hotel sposnati, de se je sam f svojími hudobijami nefrezhniga storil.

Orso, mlajšhi rasbojnik, se je pa jel jokati in plákati, in starzu ozhitati. „O de bi tvojímu nagovárjanju ne bil verjel!“ je rekel. „Slate gradí fi mi obétal, in sdej me nar saframljívšhi smert zhaka. Smirej fi tajíl, de so najne dela pregrešhne, in de Bog hudobije na uním, in velikrat she na tem svéti prestrašno kasnuje. Pa nék snotranj glaf mi je vse drugázhi pravil, in mi sashugano kásen napovedoval. O bi bil pazh ta glaf slufhal! Zhímú so mi sdej vsi narópani sakladje? Bi se bil od nar slabšhiga dela, od drevaríje ali vóshnje poshteno preshivil, in fi zhisto vést ohranil, kakó frezhin bi bil memo svojiga sedanjiga stanú! Tode sdej me je roka nar víshiga sodnika, ki nar škrivníshhi hudobije vídi in kasnuje, sgrábila in v to strašno jezho pehnila. Na tem svéti me bo kmal konez. Ako bi vsaj na uním svéti milost sadobil! O bi bila pazh najna kásen fléhernímu v svarítev, de naj se od posheljivosti do bogastva in slastí nihzhè ne da v greh in hudobijo sapeljati, de se v bresno tólikšhnih rév ne pogrésne, ko jest!

Grajshinski vojaki pa so imeli na vitesovo povelje she nékaj drusiga opraviti. Koj ko se tma storí in svesde na nozhnim nébesi she migljajo, postavijo tri gorézhe svezhe pod okno tiste isbe, ki je bila po navadi romarjem in drugim poshtenim popotnikom v prenozhishe odkasana. Po tem gré vratár, na kteriga rasumnoft se je vites sanesel, f sédem vojshaki na dvôr, in presí per vertnih vratizih, de bi tolovaji pershli. Dolgo jih saftonj zhaka. Polnozhi odbije. Luna pride is sagórja, in obsvéti verh stariga stolpa. Hlapzi so savolj tega vfi nevoljni. „Sdej bo ves nash trud prasen,“ pravijo; „slodji nash bojo bersh sposnali, in nam ushli.“

„Nékaj fim fi domiflil,“ rezhe vratár, „de jih bomo gotovo v pest dobili.“ Jaderno gré, pa prez spet pride. Romarsko oblazhilo je oblékel, in klobúk s ostrígami obtaknjen fi na glávo djál. „Takó le,“ pravi, me ne bodo sposnali; vi se pa sa šteber k sidu ustopite, de vas ne bodo prenaglo sagledali.“ Sopot so jih s nevoljo zhakali.

Zhes malo zhafa nékaj na vrátiza poterkljá. Vratar tiho odprè. Tolovajev eden stojí pred vrátizi, ga misli v prebléki svojiga tovarsha, ter mu rezhe na skrivnim: „Ali fimó prav pershli?“ „Práv, práv!“ mu odgovorí vratár rayno takó skrivno; „le tiho bódite, in le vfi noter pójdite!“

Vfín sédem, drugi sa drugim, se po pershlih skosi vrata splási. Shveplo in fmolo so seboj nefli, in flédenj je imel mezh pripafan. Ko so bili she vfi noter, vratár duri saklene, kljuzh k sebi stisne, ter savpije: „Sdej pa le!“

Per ti prizhi hlapzi perleté, plánejo v rasbojniko, in vsak se eniga polóti. Ko bi trenil, je she tudi vites ves oròshen in od vezh hlapzov

s gorézhimi svetíli in blishézhimi mézhi sprém-ljen, na dvóri. Temna nozh se je nanaglîma v béli dan spremenila. Rasbojniki so bili strahú skorej is uma. She zhafa néso imeli, de bi bi-li mézhe potégnili. Bres veliziga truda so bili premagani, v shelésje djani in v jezho versheni, de bi plazhilo svojih hudobíj prejéli.

„Taka le,“ pravi vites, „se vsazimu godí, kdor hudodéltvo uganja, in kdor koli svojimu blishnjimu jamo koplje, se poslednjizh sam vanjo sverne.“

VI.

Na Visókim sté gospá Rosalinda in gospo-dizhna Hema she smirej s hrepenenjem in s britkostjo od Šokóloviga porozhnika perzhakova-le. Hema je vsako uro po desetkrat po kam-nitnih stopnizah k zhuváju hodila gledat, zhe she ni nobeniga konjnika, takó de se ji je she tma jela pred ozhmí delati. Ko poldne she mine, in she ni nobeniga jésdiza viditi, mater in hzher vnovizh velika grosa obide, in slednja ura jima je takó dolga, de mislite, de jé ne bo konez. Proti mraku, ko je bila Hema spet v stolpi, po zéftizi, ki na grad kashe, vos od vezh konjnikov sprém-ljen is loga perderdrá. Hema se spuští po stopnizah, in vsa v veselji rezhe materi: „Šamí gredó! Gotovo so!“ Mati in hzhi se urno safúzhete, in tezhete s goré jim malo naproti.

Vites Teobald, njegova shena in hzhi so se she, prédin se je dan sasôril, na pot napravili, de bi jima samí veselo novizo svojiga frezhniga reshénja pernesli in ju sahvalili. Vites Teo-

bald, kakor hitro Rosalindo in Hemo ugleda, skózhi f konja — in gospá Otílija in Nesha stópíte s vosá, ju prijasno posdrávíte in takó perferzhno sahválíte, de ni isrêzhi. Vfi so se grosno veselili, in so jo vprashevájé in perpovedovájé pésh proti gradu mahnili.

Vezher svojiga frezhniga f-hoda po tólikshni nevarnosti so s veselízo obhajali. Vfi so bili práv dobre volje in so se vedno od té sgodbe pogovarjali. Tudi Lenart, ki jim je per misí strégel, je mogel zhisto vse povedati, kar sta rasbojnika med sebój govorila. Práv rad je to storil. Slásti je na tanko perpovedovál, kakó je per tístim prepádi mlajshi tolovaj sanj profil, de bi ga starez v vodo ne vergel. „Sa tega voljo,“ rezhe Lenart, „bi pa tudi jest sdej sa nefrezhniga zhloveka profil. Ker je boljshih misel, bi mu pa vender kasen malo smanjshali.“ Vfi so dobrimu dézhku práv dali.

H konzú pojédine vites Teobald prime frebérni kosarez, in rezhe: „Gospodizhna Hema, Bog vas shívi! Vafhi frezhni misli, golobzhika porozhnika narediti, Šokólovzi hvalo vémo, de nésmo pod rasvalíno pogorelé grajshine sakopani.“

„O ne, ne,“ pravi pohlevna Hema, in rudézhiza jo obide, „Neshina prijasnost, de se je ubosiga golobzhika usmilila, in njena dobrotljivost, de ga je meni podarila, je storila, de se je ta prigodba takó frezhno istekla. Njéj gre zhalt.“

„Hvala Bogú, rezhe Rosalinda, „de smó starshi s vama obéma dovoljni. Pa, deklizha, sató se nikar ne prevsemíte! Lejte, ubogi firótek Lenart, ki je is hvaleshne ljubesni do najnih dobrotnikov ves safópen in preparjen domú pertekel, je bres primére vezh storil, ko vidvé.“

„Refnízhno,“ pravi vites Teobald, „práv imate!“ Vina nalije v svojo sreberno kúpizo, ter dézhku napije rekozh: „Mosíti Bog!“ mu jo podá in rezhe: „Pí na nashe sdravje! Ti mi imash kdáj moj opróda biti; ker tvoje svešto serzé te blasiga dela, in ti na to pravizo daje.“

Otilija pravi: „Tudi dobrimu, usmiljenimu Adalriku se spodobi hvaleshna solsa! Ako bi ne bil ubosiga dezška milostljivo sebój na svoj grad perpeljal — kakšna bi bila sdej s nami?“

„Réf je,“ rezhe Hémina mati, „dobrota, ki jo je moj ranjki Adalrik ubosimu sirotku skasal, nama je po vašhi refhitvi, ki naji tóliko veselí, kakor bi se bila nama pergodila, stotéro povernjena. Ali se je pa vites Teobald proti meni in moji Hemi, ki je tudi bres ozheta, menj blagoserzhno obnéfel? Njegova milost, f ktero naji je sprejél, in se soper najne nasprotnike sa naji potegnil, ni bres plazhila ostala. Njega, najniga refhenika, je Bog soper réfhil. Ravno takó je on, svéšti povrazhevávez vsíga dobriga, dobrotljivi Otilii in prijasni Neshi njuno ljubesen do naji povernil. Njemu bodi zhašt in hvala!“

„Gotovo,“ sklene vites, „Bogú gré, kakor vselej, tudi sdej perva hvala! Milostivo se je na nas oserl, in je po nedolshnim golobzhiki velike in zhudne rezhí nad nami storil. Njemu bodi vezhna hvala! Torej pa tudi mi do blasih ljudi ne bódimo nehvaleshni! Kar moj mezh ni samôgel — moja lastno grajšhino soper svijázhine in prekánjenost pokonzhanja obvarovati — to je gospodizhna Hema s golobzhikam speljala. Tudi she ne, she otrôzi so v stani veliko dobriga storiti, zhe so blasiga serzá, in zhe le v Bogá saupajo, kakor Rosalinda in Hema. In ker bo gospodizh-

na Hema to grajšhino enkrat v lastino dobila, in ker je v svojih otrozhjih létih bres mezha zefarstvu mejsko terdnjavo ohranila: bom zefarja dovoljenja profil, de bo smela beliga goloba s seleno oljko v svojim gerbi (ali grajšhinskim snamnji) imeti.“

Otilija mu rezhe: „Práv lepó fi fi to smislil, in morash tudi ispeljati. Pa tudi jest bi rada Hemi néko veseljze storila.“ Pomigne svoji hzheri. Neshá gré vùn, in v kratkim golobzhik noter perletí. Neshá ga je bila v jérhafzhiki seboj pernefla; tode svoji prijatlizi tega ni bila povédala. Golobzhik se usede na Hémino raspéto rokó. K Héminimu veselimu savsétju je imel slato oljko s slatimi perészi v kljuni. Otilija pa pravi: „Slata oljka, lepa podoba reshítve is nefrézh, vam bo di, ljuba Hema, snámnjizhe nashe hvaleshnosti. Moja ranjka mati so mi jo enkrat podarili, in jest sim jo nékdaj namesti igle v lasé vtikala, v kar je tudi naménjena. Ko so mi poboshna mati oljko dali, so mi to lo pésmizo povédali, ki se je v téj sgodbi práv lepó spolnila:

V nefrezhi le k Gospodu perbeshímo,

I. o Noe se na njega sanesímo —

In réshil náš bo vsih nadlóg

Predobri in mogozhni Bog.

B. Kanarzhik.

I.

Tisti nefrezhni zhař Franzořtva, ko je bil ťtari kralj ras preřtol pahnjem, in mnogo plemenitih druřhín v nar vezhi revřhino bilo sakopanih, je unkraj Rena Erlavřka druřhína shivela. Erlavřki gořpod je bil preblag, řal mořh, njegova řhena dobra, ljubesnřiva gořpá, in njuna otroka, Karl in Lenka, řta bila řhive podobí ťvojih řtarřhev. Kakor hitro je tiřti řtrařhni púnt vřtal, řavoljo kteriga je bilo po zeli Evrópi tóliko kerví in řols prelito, ře je Erlavřki is vélikiga meřta na řvoje nar odrořhniřhi pořeřtvo med Renam in Vogeřhkim góřjem preřelil. Tukej na řvojim gradi, ki je bil s vařjó mu podlořhno vřed ř řkalovjem, s nógradi, řhítířhi in s rodovitnim drevjem obdán, je lořhen od řvétovih homatíj ř řvojimi v miri in tihóti řhivel. Njegove podlóřhniko, ki řo v njem řvojiga nar vezhiga dobrořtnika zheřtíli, in ki řo ga řizer le kake tedne v léti vidili, je grořno veřelilo, de ga imajo sdej vedno med řebój. Neisreřheno veliko dobrořiga jim je řtoril. Okóljřhina je bila vřrtu enaka; pa blagi mořh jo je v raj řpremenil.

Dobri ozhe ře je řreřhniřa řhtěl, de je tú utegnil uzheník bití řvojih otrók. Nar řlajřhi ure řo mu bile tiřte, kador ju je bogozhářtva uzhl. Sa terdno je bil preprizhan, de le bogofluřhnořř řamore zhloveka v reřnizi řmodříti, mu pravo vřednořř dati, ga ofřřzhiti in v nadlogi in řmerti po-

tolashiti. Blága mati, ravno od teh misel navdana, je bila per tem nauki vselej prizhujózha, in je tudi is svojiga obzhutljiviga, poboshniga serzá zhafi kako prilizhno besédizo perstavila. Posebno sdej, ob zhafi tólíke nevarnosti, je ozhe v shivo govoril od boshje previdnosti in od saupanja v Bogá. Kadar se je mati v svoja otroka vserla, ki bota na tem smámljenim svéti shivela, in kadar je misel v boshjo ljubesen, ki vse vodi in vlada, njeno dufho preshínila, ni môgla udershati sols shaloosti in veselja, in njene besede so imele mozh in shivljene v sebi. Kar je takó le is serza prishlo, se je tudi serz prijelo. Dobra otroka šta práv pasno poslufhala, in vezhkrat so se jima bistre solsé v ozhéh utrínjale. Per vsih nevarnostih, ki so bile krog njih, so bili starshi in otroka dobre volje in veseliga serzá.

Mem nar téhtnishi rezhí, bogozhástva, je ozhe otroka v vsih drusih potrebnih in koristnih snánostih podúzhal; pa tudi ni opufhal, ju v tem súriti, kar je le v lepôto, in zhloveshko shivljene flajsha. Per tem je pa she práv dobro snál na klavír brénkati, in je takó lepó pél, de mu ni bil nihzhè kos, kot le njegova shena. Sató je maliga Karla uzhil na klavír brénkati, krotko Lénzhizo pa péti.

Nék oblázhin, strashen vezher proti konzu sime so ozhe, mati, Karl in Lenka v topli ras-svetljéni stanízi ob salim klavírji sedéli; ker so se létni zhaf svezhér po navadi s godbo (ali musiko) in pétjem oveselováli. Ozhe je sa otroka nalafh pésmizo sloshil, lahko lepo visho perstavil, in jo takó na klavír perménil, de je dézhek f svojimi perstizi bres teshave prebiral. Mati tega she nizh ni védila; otroka šta ji hotla f

pésmizo nenádjano veselje storiti. Ko je mati s svojim prezhistim glasom nékaj lepih vish odpéla, ki jih je ozhe ljubesnjivo s brénkanjem sprémljal, rezhe: „No, Karl in Lenka, pokáshita svoje umétnosti!“ Karl se usede h klavírju in ga sazgne prebírati; Lenka pa s svojim tenkim glasom stráhama, pa prelepó to le pésem sapôje:

Vsih slégov na svéti
 Še nizh ne bojím;
 Per nashim Ozhéti,
 Vém, mozh sadobím.

Še tréskanje flifhi,
 Vetróvi buzhé; —
 Potihnejo píshi,
 Ko Bog sapové.

Zhe tudi rasmézhe
 Gospód vfo semljó —
 Moj duh ne trepézhe,
 Še vsira v nebó.

V vřim Bógu se vdati,
 Je prava modróřt;
 Kdor to zhè sposnati,
 Bo nářhel blagóřt.

Neskonzhna dobrota
 Je Bog do ljudi,
 Sató mi britkota
 Šerzá ne kalí.

Mati je bila té perve pésmi svojih ljubih otrók slò veselá. Nobeno sogláfje na kraljevim

dvóri ji ni tóliko rádoſti ſtorilo. Š ſolsnimi ozhmí je objéla ſvoja otroka. „Bog,“ je rekla, „ki vaji je doſléj vároval, vama bo tudi v prihodnje mogozhen ſavétnik.“

Per ti prizhi ſe duri ſtanize raſodpró, oróshene ljudſke ſtraſhe po vojáſhko napravljene va-njo perdivjajo, vodítel pokashe ukàs, blaſiga ozhéta vjéti, ter ga popadejo bres iſgovora, in berſh ima v méſtno jezho odpelján biti. De ſ kraljem derſhí in de je ſovraſhnik ſvobóde ali proſtóſti, mu povelje ozhita. Mati ſe verſhe k nogam terdimu moſhú, ki je ſ zhernimi, biſtrimi ozhmí, s ſazhernélimi po zheli raſneſenimi laſmí in po lizih veſ obraſhen terdovratno pred njo ſtál. Šterne roké; vrozhe ſoſé ji tekó po njenim, ſtrahú blédim obrasi. Tudi otroka, povſdigováje ſvoje ſhibke rozhíze, milo próſita, de bi jima ozheta ne odvſeli. Šolsa ſoſo pobija, in od plakanja ni kar beſédize is nje. To-de vſe je bilo ſaſtónj. Šhe do jutra ali vſaj eno uro pozhakati, mu ni bilo perpuſheno, de bi nékaj potrebnih rezhí ſa ſhaloſtno prebiválifhe v jézhi perpravil. Per tem oſtane. Prez je mogel od njih; pa ker ga je mati jokáje in tarnája objela, in ker ſta ſe otroka njegovih kolén okleníla, jim je bil ſ filo is rok iſtergan in odpelján.

Plákanje matere in otrók ni iſrèzhi. Vojákí jih ne puſté is ſtaníze, de bi ſe ta prigodba po vaſi, v kteri je Erlavſkiga goſpoda vſe ljubi-lo, prenašlo ne raſglaſíla. Materi ſe ſtrahú koléna gibljejo. Jokáje, s nad glavo ſklénjenima rokama in s ſalítimi ozhmí v nebo vſerta ſedí na ſtóli, in plakajózha otroka ſe k nji pertiſkata. Pa blaga, pobošna mati ſe kmal ſpet ſavé. „Preljuba otroka,“ jima rezhe, „nikar takó naglo

ne sgubímo saupanja v Bogá. To veliko terpljenje nam je Bog poslal. Milost nam bo dodé-
lil, ga s voljo prenašhati. V našo frezho ga
bo obernil, in enkrat v veselje spremenil. Veselo
in saúpljivo rezímo : Gospod, isídi se tvoja volja!“

II.

Nefrezhna shena fi je vse prisadjala, de bi
svojiga ljubiga moshá otéla. Kakor hitro strasha
odide, v mesto hití. Gré do sodnikov, sprizhuje
nedolshnost svojiga moshá, zelo sofésko v prizho
vsame, kakó tiho in samotno je shivel, de se sa
svétove homatíje zlò nízhi ni sménil, in de od
njih she s nikómur ni govoril. Še vershe sodni-
kam k nogam. Pa ni bilo drugázhi, kakor bi
bila kamnitim podobam govorila. Nobenimu ni
ferzá geníla. Šhe svojiga moshá v' jézhi obiska-
ti, ji ni bilo pervoljeno. Zlò to je mogla flifha-
ti, de ima v nekterih dnéh kervavo smert storiti.

Ko zhes tri dni domú pride, je bila graj-
fhina od vojshákov obsédena. Njeniga premoshe-
nja so se polastíli, grajshino obropali in jo v vo-
jáhnižo prenarédili. Néfo jé vezh vpustili, sató
se mora shaloftna od tod podati. Tarna in joka
se po svojih otrozih, ker nihzhè ne vé, kam bi
bila preshla. Vsa njena drushína je bila raskro-
pljena. O mraki je she bilo. Ne vé, kam bi se o-
bernila, ali kjé bi prenozhísha ískala.

V tem jo srezha Rikard, njen stari, svésti
flushabnik, in ji rezhe : „Ljuba, dobra, mílofti-
va gospá! Nobene dôbe fi néste svesti, de bi vas
ne vjeli. V nevolji vam je nékaj beséd od vne-
bovpíjózhe krivize in grosóvítosti, od satíranja v
podobi svobóde ufhló. Púntarji so vam té besede

is ust perstrégli in jih koj svojim napeljevávzam povédali. Drugázhi se néste v stani otéli, ko v urnim bégi. Val perkriti, je prenevarno. Moshá ne morete reshiti; zhe tukej ostanete, si bote samí smert nakopali. Vasha otrozhízha sta v moji hishi. Le s menój pójdite! Švōjimu bratu, starimu ribzhu per Reni, fim she vse narózhil. Šhe nezój val bom do njega sprémil, in on val bo frezhno zhes Ren prepeljal. Takó le si bote vsaj shivljenje otéli.“

Pride na val v hisho dobriga Rikarda. Pa nova shalost jé óndi zhaka. Lenka je ravno tisti dan, ko je mati v mesto shla, strahú in britkosti sbolela. Bolesen jo je ta vezher she bolj potlázhila. Ubogo gospodizhno je huda mersliza trefla. Ni se vezh savédila in she posnala ni matere. Torej je mati po vsi fili hotla ostati, de bi svojimu ljubimu bolnimu otroku sama stregla. Sdravník, ki je bil ravno vprizho, ji to terdó prepové. „Bolnízi,“ pravi, „se ne bo nizeh vezh oboljšhalo, ne bo se vezh savédila; le mertvo si jo she mislite. Vasha vprizhnost, milostiva gospá, bi otrozhizhu nizh ne pomagala. Vasha dolshnost je, de samí sebe réshite.“

Š pobítim serzam, s blédim obrasam in s folsnimi ozhmí mati stojí per postelji svoje hzherke in se ne more od nje lozhiti. Sdravník jo s filnim nagovárjanjem lepó pod pas-ho prime, de bi jo prezh peljal. Štorí dvé stopínjizi proti vratam, se sazhnè trestí, se saberne s rasprostertimi rokami, se okléne svoje hzhere, in vsa obúpna rezhe s milim glasam: „Ljubi otrók, nikakor te ne morem sapustiti. Nizeh ne maram sa svoje shivljenje. Š tebój zhém umreti.“

Stari Rikard in njegova dobra shena jo prófita f povsdignjenima rokama, de naj se bersh bersh na pot napravi, in obá ji sa terdno obljúbita; de bota sa bolno gospodizhno skerbéla, kakor bi bila njuna lastna hzhi. „Nozh je she,“ rezhe Rikard. „Le v temni nôzhi vam je mogozhe ubéshati. Obotávljanje je nevarno, in samore ne le val, predobra, milostiva gospá, ampak tudi mene in mojo sheno ob shivljenje perpraviti; ker je po sapóvedí slédenj v smert obfojen, kdor bi po nôzhi kteriga pod streho imel, in bi gospóski ne povédal.“

„O moja ljubesnjava Lénzhiza,“ rezhe kláverna mati svoji hzheri, „ako ti na tem svéti f nizhémur vezh ne morem postrézhi, ako bi f tem, ko bi tukej ostala, té le dobre, stare ljudi utegnila na moríshe spraviti — ti pa pojdem v boshjim iméni. Bog te obári, preljubi angeljzhik, le pojdi v prebivalishe mirú, kjer nedolshnost vezh ne terpi, kjer se ljubijózhe ferza vezh ne lozhijo.“

Mali Karl, ki je sraven matere stál, prime svojo sestrizo jokáje in tarnáje sa róko rekozh: „Le vesela bodi, ljuba Lénzhiza, saj bosh lép angeljz v nebesih. Tam ti bo boljje, kot tukej na semlji, kjer moramo v tólikshnim strahi in v vednih britkostih shivéti. Oh, kakó rad bi shel f tebój!“

Mati sdej poklekne k postelji svoje ljube hzhere, in rezhe v nebó vserta: „Tebi, o Bog, naj bo dana v daritev in tvoji milosti in tvojimu usmiljenju naj bo vsa isrozhená!“ Nató utihne — urno vstane — Lenko kushne — prime Karla sa róko — ter hití vsa v trepéti skosi duri in se vanjo vezh ne osrè.

Erlavška gospá se sdej v bég podá. Svešti flushabnik je nékaj potrebnih rezhí sa popotvanje spravil. Slò obloshèn jo maha naprej. Ubo-ga shena f kernírjem (ali svéskam) pod pas-ho sa njim gré, in ljubiga dézhka, ki tudi zúlizo nese, sa róko pelje. Kar besédize ne spregovoré. Velik písh vstane, in huda plôha perdere. „Ta vihar, to deshévje, ta nesnana tma,“ rezhe star-zhik natíhama, „so sgolj boshje dobrote, ker naš preganjavzov várujejo. Ob jasni, svetli nôzhi bi naš gotovo sajáshili. Takó se to, kar se nam strašno dosdévá, vselej v našho frezho isíde. Taka je s vfimi nadlogami, viharji in temnimi poti našhiga shivljenja.“

Prídejo do híshe stariga ribzha. Štópijo v fájnato isbo, v kateri je temna luzhiza berléla. Poshténi ribizh sheno in dezshka v svoji kózhi serzhno posdravi. V tem, ko je s Rikardam zheln v Ren spravljaj, je ribzhevka gospéj in dezshku gorke juhe (ali shupe), kruha in vina prinésla. Strahú in mrasa prevséta le malo povshijeta. Ko mosha prideta, sheno peljeta k Ren-u. Luna v sadnjim krajzi je bila she is sa-górja, pošija skosi pretergane oblake, in nesna-no temno to malo rasvetlí. Dobro sheno grosa spreletí, ko v strašni nôzhi, v viharji in deshévji ob nesmerni, shumézhi réki stóji, ko slabi zhelnizh ugléda, ki je komej sa dva zhloveka, in ko ima f svojim otrokam vanj stopiti in se zhes réko prepeljati. Moshá ji serzhnost dajeta. Štari ribizh gré v zheln, in prímsi sa veslo rezhe f poboshno saúpljivostjo: „Bog nam bo na uni kraj pomagal.“

Rikard sdej vsame slovó. Ko so vojáki po grajšhini róпали, je svésti flushabnik slato uro

in dva perstana unéfel, v ktera so bili bíseri vdélani. Vse to da Erlavski gospé. Perloshí tudi nékaj slátov, ki jih je v njeni flushbi perhranil; tode ne pové, de so njegoví. S salítimi ozhmí ji rokó kufhne, in jokáje dezшка objame. „O preljuba, milostiva gospá!“ je djal. „Jest starzhik val in ljubiga Karla pazh sadnjokrat vidim. Sdej vam ne morem vezh pomagati, pa bo she Bog sa val fkerbel. She vesele dní vam bo dal doshivéti. Tóliko dobra gospóda ne samore biti nefrezhna. Rad bi val spremil; pa morebiti fim v štani, nashiga dobriga, milostljiviga gospóda otéti. Vfiga se bom vánal.“ Vfi se jokajo in plákajo. Mati mu she priporozhí, de naj fkerbí sa njeniga moshá in sa njeno hzher. Štarzhik ji oblubi, in pomaga nji in malimu Karlu v zheln.

Ko odrinejo, se Rikard na brégi na kolena spuští, in roké proti nébu povsdigne. „Tù le bom klézhal in Bogá profil, de se frezhno prepeljejo. Ne vstanem popréj, dokler moj brat s veselim porozhilam ne pride, de šta otéta. Bog hotel, de bi jima jest od ljubiga moshá in ljubeshnjive hzhere kdaj ravno takó veselo porozhilo pernéfel.

III.

Erlavška gospá se je s svojim sinkam frezhno zhes Ren prepeljala, in je bila na varnim. Tode tù ji ni bilo ostati. Štanovanje je bilo tukej ubéshnim teshavno, in tudi vojška se je smirej bolj perblishevala. Po Rikardovim napeljevanji jo ob Reni proti Helvéshkimu ali Shvájzarškimu savije. Njena gotovína se je slò stínila. Prebivališha na Helvéshkim, ji je bilo pové-

dano, de so drage. Torej ji svétujejo, de naj na Šhvablkim stanovališha ishe. Ko se je she dolgo saftonj po tistih krajéh mudila, pride do Tirolske meje. Napósled jo nék priljuden zhlovek sago-toví, de jo star Tiroliz rad v svojo hisho vsame. Š svojim malim Karlam se natégama na pot podá; vodník, ki ji tudi svéske nese, gré pred njo. Visoke hribe prehódi in globoke doline. Ko sopet dojde do verha néke goré, sagléda v nesnani globozhíni osek, selen dol. Ob desni strani dola, na strahnim, visézhim pezhêvji je bilo nékaj niskih, lesénih bajt f ploshnatimi in skorej rávnimi stréhami; smed frede je moléla leséna, f skódlami pokrita streha in verh svoníka néke kapélize. Ob levi strani je bil dol f zhernim jélkovjem prepréshen, sa kterim sta bila dva v oblake molézhha verha she f snegam pokrita, desiravno je po dolinah she vse selenélo in zvetlo. Vodník pokashe f palizo v dolinó rékozh: „To je Zherna-pezh! Tú dólí stanuje poshténi starzhik, ki val bo k sebi vsel.“ Erlavška gospá sdihne, ter se spuští navsdól po oski stesi. Tiroliz, ki ji je danf perzhakovál, she zvetèzh starzhik, jima s veselím, prijasnim obrasam naproti pride. Še po nashe komú perljudno obnašhati, v to se ni níz svédil; koga víkati, mu je bilo nesnano. Pa je vender pravshne misli imel od pristójnosti ali spodobnosti. De bi ptuji gospé svoje sposhhtovanje skasal, je imel danf svoj fivi pras-nizhni jópizh in shkerlátafti podlékliz na sebi, in lép, selen klobúk f krivím petelinjim peréšam na glavi. „Bog te sprími, milostljiva gospá,“ ji rezhe; „me veselí, de te samorem f tvojím gospodizhkam pod svojo streho iméti.“

Tirolka, prijasna sheniza s fivimi láfi in rudézhima lizama, je pred durmi stala. Bila je zhedno oblezhena, in ker je ravno is kúhinje pershla, si otrè s belim pripáfam rokó, ter jo podá milostivi gospéj rekozh: „Bog te sprími, ljuba gospá. Kmal bo skúhano: pa morash malo sa ljúbo vseti; per naf skorej drusiga námamo, kot mleko in maslo, ovfenjáak in podsémeljize.“

Tiroliz pelje gospó v isbo, ki se je skosi nje-ne okenza v temno jélkovje in v una dva sneshníka vidilo. Misa, klóp, dva jelóva stola in lepó selená lonzhéna pézh, ki jima je bila tudi v ognjíshe — to je bilo vse, kar stá imela v svoji stanízhizi; tik njé je bila tudi revna zhumnata. — Pa gospá je vender Bogá hvalila, de je ta profórhnik dobila.

Gospodínjila je, kakor so ji okóljshine dopustile. Kuhala si je sama, drugekrati je pa nogovíze splétala in shivala, ter si je s tem she vender kaj maliga saflushila. Nar bolj jo je skerbélo, svojimu Karlu smirej kaj dela dati. De bi ga sama uzhila, ni imela bukev, in per tem se je pa she tudi jél latinshine uzhiti. Ko néko jutro ravno vfa v skerbéh to premishluje, per kapélizi posvoní. Dobra, poboshna Tirolka perspè in ji pové, de bodo gospod-fajmoshter is sagórja danf tukej masheváli. Erlavška s svojim Karlam bersh gré v kapélizo. Fajmoshter so imeli kratek nagóvor, ki ji je v serze ségel. Po boshji flushbi je s njimi govorila, in jih je práv rasumévniiga, poboshniiga in ljubeshnjiviga moshá náshla. Obljubijo ji, potrebne bukve kupiti, in dezshka fléherni popoldan po dvé uri uzhiti, ako ga hoja zhes góro ne bo teshko stala.

Karl s rádoſtjo v to pervolí, in kar je gotovo opravilo imel, je bil ſhe tóliko bolj veſél. Vſelej je ſhe komej júſhine prizhakovál, de bi jo le urno ſ ſvojimi bukvami zhes góro mahnil. Pa ubogi dézhek, sláſti kadar je bilo vezh dni ſapóred deſhévje, ſhe zló nobeniga rasveſeljenja ní imel. Raſumna mati je nedolſhno rádoſt ravno takó potrebnó prevedila, kot delo. Torej mu je hotla ſa oboje preſkerbėti.

Na Tirolſkim ſe veliko kanárzhev isredí, ki jih po tem ptizharji po drusih deſhelah raſprodájajo. Tudi ſtari Tiroliz je imel ravno vezh mladih, poſébnó lepih kanárzov. Karl proſi mater, ker ſo ti ptizhi tukej takó dober kup, mu eniga kupiti. „Domá,“ pravi, „je Lenka ſmirej táko ptízhizo imela. Kupíte mi eno, de bova tukej med ſkalovjem in gojsdi vſaj kaj imela, kar naji bo ljube ozhetnjáve ſpómniló!“ Mati je bila koj dovoljna, in dézhek ſi ſmed vſih nar lepſhiga kanárza ſbere, kteri je bil tiſtimu, ki ga je njegova ſeſtra kdáj imela, nar podóbníſhi.

Karl je imel nad rumenim ptizhkam s biſtrima zhernima ozhéſzama veliko rádoſt. Kmal je bil kroták, mu ſletí na raſpéti kaſínz, ter mu s rudézhih ſhnablov drobtínize kljuje. Kadar je piſal, perletí, mu puli peró in ga v perſt kljuje, de ga je mogel ſapreti, ako ravno mu je to do padlo, de mu ni per deli nagajal. Ko je ptizhek jel péti, Karl ne more petja prehvaliti. „Ga moráſh kako viſho uzhiti!“ mu rezhe enkrat Tiroliz. Karl méni, de ſe ſtarzhik le ſháli (ali norzhuje); ſhe ni védil, de ſe ptizhi lahko suzhé. Tiroliz ſéſhe po ſvojo piſhálko. „Joj,“ rezhe Karl, „tó je neſnano lepa ſlonokoſténa piſháliza!“ Tiroliz mu okroglo ſapiſka, ter mu poka-

she, kakó ima pifhalko poprijémati. Karl je lepiga, zhiſtiga glaſú slò veſél; in ker je imel velike smóshnosti sa godbo (ali músiko), je kmal vse rasumèl, v kratkim vsako viſho snal pifkati, ki jo je ſliſhal. Satorej je ptizhu velikrat ravno tiſto viſho ſapifkál, in ko jo je ptizh pervikrat na tanko in bres pregreſhka iſpél, je Karl veſelja jel ſkakati, in mati mu rezhe poſmehljáje ſe: „Le glej, de boſh tudi ti, kar ti je naloshe-niga, vſelej takó na tanko in bres ſpodtíkljeja ſnal, kakor ptizh.“ Kanárez in pifhala ſta zhverſtimu Karlu in ſhe materi, sláſti kadar jima vi-hár in deſh ni puſtil is temne iſbe, marſikako veſelo uro napravila.

Pa blagi ſheni ſta bila njen moſh in njena hzhi vſeſkosi v miſlih, in marſikak ſhaloſten dan je prebila, in marſikako nozh v ſolsah prezhuda. Še vé, de je smirej iſkala od nji kaj své-diti — tode ſaſtonj. Edine porozhila is Franzoſkiga, ki jih je ſamogla prejeti, ſo bile v novízah. Goſpod-fajmoſhter ſo ji jih vſak téden po Karli poſlali. Nék vezher pride Karl veſ veſél domú, perneſe novíze, jih vsame ſmed ſvojih bukev, in rezhe: „Goſpod-fajmoſhter jih ſizer néſo utegnili prebrati; pa ſo vender tóliko vidi-li, de je veliko dobrih porozhíl v njih. Mati ſheljno bere in vojskne porozhíla ſaréf veſéle najde. Nádjala ſe je, de ſe bo ſopet v ſvoje lju-bo ozháſtvo ſmela verniti — kar ſaglela na konzi novíz dolg ſpíſik plemenítnikov ali blagoródnih, ſavolj ljubesni do ſtariga vladſtva pomorjenih. In med témi najde tudi imé ſvojiga moſhá, Hen-nika Erlavſkiga. Groſa jo preſhíne, kakor bi bilo tréſhilo va-njo. Liſt ji pade is rok — ona omedlí. Dolgo je terpelo, de ſe je ſ pomozhjó

domazhjih, ki so na Karlovo tárnanje vfi perhru-
méli, spét savédila. Nevarna bolesen jo napade.
Dvomili so, de bi fi kdàj opomôgla, in mali dé-
zhek, ki je bil nozh in dan per njeni postelji,
je vídama fáhnil. Štari Tiroliz pa je vezhkrat
s glavó smajáje in s milim glafam rekel: „Pri-
hodnja jéfen bo pazh svoje listje na grob dobre
shene otréfala, in ubogi otròk mordè tudi vezh
ne doshiví prihodnje spomládi!“

IV.

Štari, svesti flushabnik Rikard je unkraj
Rena zhakal, dokler ni njegov brat, ribizh, v
zhelnízhi perfhel in mu porozhila pernésel, de
je gospó frezhno prepeljal. Njegova nar vezhi
fkerb je sdej bila, svojiga dobriga gospoda smerti
otéti. Rikardu se je slò nepravizhno sdelo,
de bi ga savolj njegove svestôbe do praviga kra-
lja ob glávo djali.

Drugi dan she pred solnzam v mesto hití.
Imel je ôndi finú, Roberta s imenam, ki so ga
f filo med ljudsko strasho vseli. Š pomozhjó té-
ga pogumniga in surniga mladenzha, ki je bil
zhafih per jetnikih na strashi, je Rikard upal svoji-
ga gospoda is jezhe reshiti. Rikard in njegov fin
sta marsikaj sklenila, pa po nikakor ni bilo mozh
ispeljati. Napósled se pogovorità, de naj fin ved-
no pási, in kadar koli se mu kakshna perlosh-
nost ponudi, naj jo v to oberne. Pa zlò nobene
ni bilo, in Robert je she nad tem obupal.

Erlavski gospod je bil na sadnje v smert ob-
sojen. Drugo jutro ima sodba she spolnjena biti.
Klávern, s glavó na róko naslónjen, je svezher
v svoji samotni jezhi sedèl. Šhe tóliko ga néfo

imeli v zhitli, de bi mu bili luzh pernefli, in gošta tma ga obdaja. Misli je na svojo shenó in na svoja otroka. Ni mu bilo mar samiga sebe, ampak le njih se mu je umílilo. Nizh ni védil sa-nje in je bil satorej slò v fkerbéh. Pa kar je per svojim obfojenji f pogledam v nebó rekel, je bila tudi sdej njegova misel: „Gospod, isídi se tvoja volja!“

V Bogá je vperl vse svoje misli. „Per kom,“ pravi, „zhém sadnjo nozh svojiga shivljenja toloshbe ifkati, kot per tebi, preljubi, nebeshki ozhe. Kar ti perpuštíh, je vse nar boljsh. Torej ravnáj s menój in s mojimi po svoji boshji previdnosti. Ako me zhèsh moji ljubi sheni in mojima dobrima otrokama odvseti, boh po ozhétovo sanje fkerbel in jih v preveliki shalosti tolashil — in s saupanjem v té bom glavo mirno poloshi na klado, f kervijó veliko mojih prijatlov she okervávljeno! Ako me pa hozhesh moji sheni in mojima otrokama she kaj zhafa ohraniti, faj ti je lahko, duri moje jezhe odpreti, in me mojim sovrashnikám is rok istergati — in po tem bo vse nafhe shivljenje tebi posvezheno in vedna hvalítev!“

Ko je blagi mosh takó samishljen, nanagli ma vštane na móstovshí velik hrup. Ko bi trenil, se duri njegove jezhe odpró. Góšt díim se vanjo valí in nesnana svetloba obsvéti vso jezho. Mlad vojshak se prédnj vštopi in rezhe: „Sa boshjo voljo, reshite se!“

Ta je bil Robert, sin stariga Rikarda. Po neprevidnosti nékaj pijanih vojakov je v hishí, v kateri so bili jetniki saperti, ogenj vstal. Vojshaki, ki so pred durmi jetnikov strasho imeli, so oroshje in sgornje oblazhila od sebe pometali, in so hitéli gasit. Mladi Robert je v prvi smesh-

njávi obleko in oroshje nékiga vojaka pobrál, in f tem naglo k Erlavskimu gospodu tékel.

„Le urno to le oblezíte!“ mu Robert rezhe dalje, mu pomaga suknujo oblézhi, mu klobuk f peréfjem in kupmo ali kokárdo dene na glavo, mu sabljo k pasu perpnè in mu da pufho v róko. Ker dobriga gospoda v jézhi néso nobenkrat obríli, ga je brada divjim vojshakam tiftiga zhafa tólíko podóbnishiga délala, in mu vojshko postavo dajala. „Sdej,“ rezhe Robert, „jo pa le bersh vderíte po stopnizah in skosi vélike vrata. V téj obleki, mislim, bote lahko bres sadershka ufli. Potlej pa hitíte k mojimu ozhetu, ki jih bote per njih brati, per ribzhi sraven Rena, najdli.“

Erlavskimu je bil uglèd mladiga vojaka ko angeljska prikasen, in njegov nagovor ko nebeshko porozhilo. Koj se je v to svédil. Moshko, kakor bi imel nar téhtnishí opravila, se spuští po stopnizah, v tiste, ki so védra k ognju valili, sareshí: „Prôstor, prôstor!“ takó pride na zésto; nihzhè se mu ni vstavil. Š predersno serzhnostijo in s urnimi nogami jo mahne na ravnost proti méstnim vratam, in ker mu je Robert tudi geslo ali parólo povedal, se frezhno smusne is mesta.

Po polnozhi pride do hishe stariga ribzha. Poterka na obóknizo. Ribizh pride is hishe, in se prestráfhi. Misllil ga je vojshaka, ki hozhe njega ali pa njegoviga brata vjeti, ker sta si obá f svojo svestobo do Erlavskih veliko sovrashnikov naredila. Ko pa dobri ribizh Erlavskiga gospoda sposná, rezhe f povsdignjenima rokama: „O hvala Bogú!“ in ga ves v veselji pelje v isbo. Rikard, ki je she desét nozhí tukej prezhúl in prizhakovál, vanj plane s besédami: „O moj gospod!“ in obá se f solsami v ozhéh objameta.

Nar poprėj ga Erlavski gospod poprafha po svojih otrózih. Rikard mu pové, de sta gospá in Karl otéta, de je bila gospodizhna Lena slò bolna, pa de je sopet osdravéla, in de je v ti hifhi. Lenka, ki je tik tiste isbe spala, se je na veséli krik dobriga Rikarda prebudila in svojiga ozheta po govorizi sposnala. Š sòlsami veselja ga hití objét, in tudi on je s obilnimi sòlsami môzhil njene zvetózhe liza.

Koj po nôzhi se hozhe zhes Ren prepeljati, de bi ufhel desheli, kdáj rajú, sdej pa jami morjênja. V ravno tistim zhelnízhi, ki je njegovo shenó in njegoviga finú na unstranski breg prenéfel, se je tudi on hotel prepeljati na takrat she frezhno nemshko semljó. Natégama se s Leno na pot podá. Štari ribizh gre naprėj, in sa njim Rikard f kernírjem ali svéskam na hrebtì. Lepa, jasna nozh je bila. Vse je bilo tiho, ko se Renu perblishujejo, kjer je bil zhelnizh sa germam she perpravljén. Per ti prizhi saflifhijo streljanje sa sebjó, in vezh moshákov, ki so vpi-li: „Štoj, stoj!“ Ogenj v jézhi je bil kmalo pogafhén. Vojáki so Erlavskiga gòspoda, obleko in oroshje bersh pogréfhili, in ubéshniga ofledíli. Š strafhnim vpitjem se perblishujejo. Revne ubéshze grosen strah obide. K zhelnízhu tekó, kar morejo. Erlavski s Leno na rozhji koj vanj stopi, in Rikard skozhi sa njim. Oba vsameta véfla in na vso mozh odrívata. Štari ribizh, ki v zhelnízhi ni imel prostóra, se je skrìl v néko votlo verbo.

Po komej so bili dvajset stopínj od kraja, ko so vojaki she na brégi. Koj sazhnejo streljati sa ubéshzi. Štrafhno so nedolshnim pulje (ali kugle) okoli ufhéf ferzhále. Erlavski ukashe Leni se v zheln ulézhi, una dva pa she urnifhi sa-

zhneta vešláti. Ena kugla Erlavfkiga gospoda ravno v klobuk sadéne, in mu luknjo naredí, dvé pa v Rikardovo vešlo pershvíshgate. Zheln, komej sa en peršt nad vodó, se guglje in skorej potopí. Pa vender vsi uídejo neoránjeni, in frezhno dojdejo na unstranski brég.

Erlavfki se na kolena spuští, in Bogá sahvali sa reshítev; Lena in Ríkard tudi storità po njegovim isgledi. Po tem se usédejo na ulómjeno déblo, de se malo oddáhnejo. Ko se spozhíjejo, jo Rikard, ki svojiga gospoda tudi v fili ni hotel sapuštiti, s palizo v roki in s teshkim brémenam na hrebtí, napréj mahne, njegov gospod pa in gospodizhna Lena grésta sa njim. Proti gójsdnatimu Shvabfskimu górfju jo uséka, ki se je savoljo veliko jélkovja Zherni-log imenovalo.

V.

Erlavfki sdej ni imel druge škerbí, kot svoje shene poškátí. Rikard je bil bliso Zherniga-loga s jákim kmetam snan. K temu nar popréj gre dó, de bi se tukej kake dní spozhíli, prédin bi daljej popótvali. Pa Erlavfki je komej v kmezsko hísho štopil, mu je she odhòd v míflíh. „Ne bom jé imel préd mirne dòbe,“ je djál Rikardu, dokler ne najdem svoje shene in svojiga finú. Ti mi she pravísh, dobri Rikard, de šta gotovo na Helvéshkim. Pa kakó smo v štani tjékej priti? Pésh moja Lenka ne more táko daljo hoditi; peljati se pa tudi ne premorem.“

Nató potégne Rikard moshnízo s sláti is shépa, in jih na miso isluje. „Néste ne takó revni, kot míflite, predobri, míloštljivi gospod,“ mu rezhe. „To vse je vashe.“ Erlavfki sdej v denarje

ozhí oprè, sdej v svèstiga flushabnika. „Ko ste bili sbe blagoviti (ali premoshni),“ pravi Rikard, „ste bili tudi smirej dobrótni. Kólikim ste v nar vezhi fili denarjev posodili! V tem, ko ste v jezhi kopernéli, in se valha ubéshna shena po ptuji desheli potikajo, fim teh dolgóv nekaj istírjal. Desfiravno fim jih dôsti naletel, per kterih ni ne hvaleshnosti, ne poshtenosti, fim pa vender tudi veliko poshtenih dufh najdel, ki mi néso le posodíla vernili, ampak is ljubesni in hvaleshnosti do svojiga dobriga gospoda sbe vezh perdali.“ Erlavski sláte preshtéje. „Veliko je, práv veliko,“ pravi s hvaleshnim pogledam v nebó. „Pa kakó dolgo naf bo to terpélo?“ „Bomo sbe dobro gospodaríli,“ rezhe Rikard,“ in se vender na Helvéshko peljali.“

Rikard kupi konja in lahek kmézhek vós, nad ktériga so po obrózhih platneno streho raspéli, de bi se vetru in deshju ubranili. Gredó dalje. Rikard hodi vezhi del pésh sraven nji; Erlavski pa in Lena sta se od dobriga starzhika persfiljena skorej smirej vosíla. Dojdejo na Helvéshko. Pa Erlavski nikjér le stvarize ne své od svoje shene. Vse oprashevanje nizh ne pomaga. Preprizhan je bil, de jo je mogla drugám udáriti. Torej se vernejo na Šhvabsko.

Pa terpljenje v jezhi, strah in grosa per obsojenji, vedna skerb v bégi, in vsakdanje teshave popotvanja dobrimu gospodu vso mozh prevsamejo. Sbolí in se mora v néko Šhvabsko mestize vfeliti, dokler se mu ne oboljšha. Rikard najme dvé stanizi, s zhumnato in kúhinjo, nakúpi nar potrebnishiga hishniga oróджа, in ker je bil v domazhjih opravih dobro surjen, je vse ogospodáril. Lena mu je svesto pomagala, in

od jutra do vezhéra s velikim veseljem vse dela opravljala, ki néso njeno mozh preségle. Erlavski je s perviga le v postelji mogel tizhati. Dolgo je terpelo, prédin je bil sopet v stani, zéli dan po konzi biti. Lena si je vse persadjala, mu dobro postrézhi, serzé rasjafniti in zhaf perkrájfhati. Vlak dan ga je s zhem drugim oveselila — sdej s kako novo jedjó, ki jo je pervikrat fama skuhala, sdej s kako novo péfmijo, sdej s kakim prijetnim porozhilam. Ozhe ji je svojo ljubesen in sadovoljnošt per slédnji priliki (ali priloshnosti) skasal.

V tem pride Lénkni rojstni god. She pred belim dnevam tezhe k máshhi Bogá hvalit in molit sa svojo mater in sa svojiga ozheta. Ko domu pride, lej — so njene nar ljubshhi zvetlize, prelepe rudezhe in módre vijolize, na okni stale, in lepó rumèn zhópast kanárhnik, kákorsfhniga je domá imela, je bil v sali klétki ali hífhizi nad zvetlizami obéshen. Jutranje solnze je svetló in prijasno v okno sijalo in sale zvetlize she bolj lépsfhalo. Léna je vsa v veselji. Nad perferzhno ljubésnijo njeniga ozheta ji folsé perigrajo v ozhi. S vso otrozhjo ljubesnivoštjo se mu sahvali. „Vsémi to sa ljubo, dobri otròk!“ ji pravi ozhe. „Dokler smo bili she v svoji grajshini, je bilo, kaj pa de, vse drugázhi. S veselizo smo ta dan obhajali, in zela váf ga je prasnovala. Danf pa ga bomo v tihim veselji preshivéli.“

Napravijo boljshhi obéd, per kterim je bil ozhe sopet práv shidane volje. Rikard je mogel tudi k njima persésti. H konzu obéda pridni stari flushabnik she pernese sladzhino ali torto s zvetlizami obtáknjeno in sklénizo rudézhiga vina is Elsafhkiga, njih ozhetnjáve. Ozhe nar pred pije

na Lénkino sdravje, in po tem na sdravje svoje shene in svojiga finú. Tode britkost se sdrúshi s veseljem, in folsé mu kanejo v vino. „Oh, Lenka!“ pravi, „kje pazh danf tvoja mati in tvoj bratez tvoj rojstni dan obhajata? Kaj se jima je she pazh permérilo? V kóliko neprijétnost, sadèrg in nevarnost se saplète shena ali otròk, bres priyatla in varha po svéti sognana! Bog vé, zhe bomo ta dan she kdáj vkupej prasnováli! Šizer fim bil takó veseliga serza in fim takó terdno saupanje imel v boshjo previdnost. Sdej pa velikrat práv shalostne ure prebím. Bojím se — bojím!“

Lena se jokájé svojiga ozheta okléne, de bi jih potolashila. „Le potolasheni bódite, preljubi ozhe,“ jim pravi. „Bog naf ne sapustí. Gotovo naf bo she vse enkrat sdrushil. Saftónj bi naf ne bil vse takó zhudno réshil. Gotovo bo sa naf fkerbel!“ O se vé de bo!“ rezhe Rikard folsé fi otiráje. Vfi umólknejo. Britkost jim serza navdá — vfi so gánjeni.

Per ti prizhi sazhnè kanárzhik visho tiste pésmi péti:

Vfih slégov na svéti

Še nizh ne bojím;

Per nafhim Ozhéti,

Vém, mozh sadobím.

Lena s savsétjem sterne roké in rezhe: „Ozhe nebeshki, kaj fi je to? To je perva pésmiza, ki se jé je Karl na klavír brénkati, in ki fim se jé jest péti uzhila — ki smo jo ravno takrát péli, ko so vaf, preljubi ozhe, vjeli.“ Ozhe, Lena, Rikard — vfi trijé se stermé v ptizha vsrejo. Dvakrat, trikrat to visho povsame. Ni bilo dru-

gázhi; ravno tista pésmiza je bila. Le gláfka ne manjka.

„To se mi pa práv zhudno sdi!“ pravi ozhe, ter se odkrije. „Ljubi Bog, mislim, de mi so pet hozhesh dati mojo sheno in mojiga finú Karla. Le od nji se je ptizh samôgel pésmize nauzhiti, defiravno ne umém, kakó! O Rikard, kakó si vender ptizha dobil?“

Rikard mu pové, de je ljubo shivalizo vzhérej od mladiga Tirolza kupil. „O podvísaj se in tēzi, kar moresh,“ rezhe Erlavski, „in poíshi ga. Mordè nam bo védil kaj sporozhiti.“ Rikarda ni dolgo nasaj. Erlavski in njegova hzhi ga vsa nepokojna prizhakújeta. „V kólikshni revi morata biti,“ pravi ozhe, „zhe šta zlò to ljubo shivalizo mogla prodáti. Ali morebiti šta she mertva, in ptizhek vse njuno premoshenje, ki ga nama sapustitá. „Na sadnje pride Rikard f Tirolzam. Tode mladénezh od kanárza ne vé nizeh posébniga povedati. On ga je od nékiga pastirja na Tirolskim kupil. Pa na oprashevanje Erlavskiga gospoda ga sagotóvi, de je taka shena f takshnim dézhkam réf v njegovim kraji, de je torej mogozhe, de bi bil ptizhek kdáj njun. Pravi, de je gospó vsako nedeljo v zerkvi vidil, in dézhka, ki se k gospod-fajmoshtru hodi uzhit, vezhkrat frezhal. „Dézhhek,“ mu rezhe, „she mora biti nesnano uzhen, ker je vselej veliko bukev s jerménam prevésanih na hrebtí néfel. Tiroliz gospéno in dézhkovo podobo takó na tanko popishe, de vsi s enim glasam in v veselji savpijejo: „So she — so she gotovo! „Serzhno in f solsamí hvalijo Bogá, de jim je po svoji prezhudni previdnosti prebivalishe njih preljubih rasodèl. Erlavski mladénzha she práv is-

prafha po kraji, v katerim shena shiví, in po poti, ki tjekej kashe, in podarí stermezhimu Tirolzu sa odkritoserzhno pripoved vélík tólar.

Bersh so se jéli na pot napravljati. Erlavski nobene slabósti vezh ne zhuti; veseló sporozhilo ga je bolj pokrepzhalo, ko vse sdravila. Lena mu pomaga spravljati, Jakob pa vosék perpravi in gré k kerzhmárju ali ofhtirju porujávza, ki mu je le sa hrano flushil bres plazhila. Koj drugi dan jo odrinejo na Tirolsko. Tudi ljubiga ptizhka ne posabijo; obéfiyo ga v njegovi klétki na obrózh, nad ktérim je bila bela streha raspéta. Erlavskimu gospodu in Leni je kratek zhaš delal, in ji s svojo lepo péfmizo oveselováł.

VI.

Erlavski je s svojo tovarshijo in kmézhkim vosam frezhno perfhel v váš, v které fari je bila soféfka Zherna-pezh. Natégama gré k gospod-fajmoshtu. Oni mu vse poterdijo, kar je mladi Tiroliz pravil, ki je s kanárzi kupzhevál. Erlavška gospá in njen fin sta bila she per shivljenji. „Šamo de,“ mu duhoven rekó, „dobra gospá nesmerno shaluje. Švojiga ljubiga moshá mertviga misli, in kar je to nefrezhno porozhilo prejéla, v njeno serzé pazh ni bilo nobeniga veselja. Komej je nevarno bolesen ushúgala, ktero ji je shalošt nakopála, in le s veliko teshavo in pozhasi se ji je oboljšhalo.“

Erlavski vprafha, od kod de je to lashnjivo porozhilo. Gospod-fajmoshter pernesó zel kúp novíz, poífhejo list smed njih, in ga prédnj poloshé. Erlavski práv s svojimi ozhmí bere na

natíslnjenim listi, de je bil ta in ta dan ob glávo djan. Kakor se mu je koli to zhudno sdélo, se je pa vender kmal v to rézh svédil. V tazhafni smefhnjavi je bil tak pregréshék kaka nar manjšhi neródnost. Ali so posabili njegovo imé is she spisaniga lista umorjenih isbrifati — ali ga pa mordè néso hotli sbrifati, de bi jim ne bilo tréba odgóvora dajati, sakaj de so ga pufili uiti.

Erlavskimu gospodu se je v ferze ushalilo, de je to lashnjivo nefrezhno porozhilo njegovi sheni tólikshno britkóšt napravilo, in jo skorej umorílo. Gospod-fajmoshtrova misel je bila, de se ji veselje, ki jé zhaka, le s veliko várnostjo smé porozhiti. Nató se pogovoré s Erlavskim gospodam, kakó bi se to speljalo, in po tém se vsi napravijo proti Zherni-pezhhi, desiravno je bilo she slò o mraki in neprijetno vreme. Zeli dan je desh shel, in ker je v ti desheli poprej sima, she sazhnè slò sneg iti. Šrezhno dojdejo na verh gójsdnatiga hriba, f kteriga so se skosi jelovíno v globokim doli vidile niske kozhe s ravnimi, snéshnatimi stréhami in s dímniki, ki se je ravno is njih kadílo. Tukej pod góštimi jelkami, ki so popótnike f svojimi prostertimi véjami vétru in mokrôti branile, se ufédejo na máhnato skalo; Rikard pa jo nar pervi udári proti bajti, ki so mu jo perljudni duhoven f perštam skosi luknjo med véjami pokasali.

Erlavška góspá je sedéla v zherno oblézhená per ognjíshhi, in shvigajózhi plamen je she rasvetloval mrazhno ísbizo. Nogovíze je she pletla, in dézhék ji je is nékih bukev bral. Ko svéštiga flushabnika f fivimi láfi ugléda, sakrizhí in delo ji pade is rók. Vanj plane, in ga f solsa-

mi veselja in shalosti takó perferzhno posdravi, kot bi bil njén lastni ozhe. Tudi Karl je od veselja skorej is uma. Gospá rezhe starzhiku se na leséni stol ufésti, ki ga je Karl k ognji permeknil.

„Oh, Rikard,“ ga ogovori, ji nasproti per ognji sedézhiga — „takó le se móramo spet viditi. Oh, od kervave smerti nar boljshiga moshá ti ne bom pravila; ta spomín je preshalosten. Pa kákshna je bila s Lénzhizo? Ali je umerl dobri otrók, kakor je vrazh prevedil? Oh, morebiti je njena ljubesnjava podoba she sdavnej prah in pepél!“ Rikard ji pové, de je prijasni vrazh otrókovo bolesen takrat le malo nevarnishi delal, de bi bil mater loshe k bégu pregovoril, de si je Lena kmalo opomógla, in de je odsihmal zhvérsta in sdrava. Mati je vsa v veselji, in rádoosti se ji utrínjajo ozhí. „Kakó pa“ mu rezhe resnó in s temnim poglédam, „de je néfi sebój perpeljal? Sakaj je néfi otél nefrézhnimu ozháftvu, kjér si nobene dôbe ni shivljenja svésta? Kakó si bil v stani, se bres njé na pot podati, terdi mosh? Sakaj si —“ Ne more isgovoriti, kar se duri odpró, in se Lena k svoji materi spuští. Tudi Karl pritezhe k svoji sestrizi. Vesélshih sòls pazh ni bilo prelith, kakor jih je frezhna mati tozhíla, ko je obá otroka spet v rokah dershala.

Tode kmalo spet britkost rádoosti preshene. „Oh, de bi she shivel moj ljubi mosh,“ rezhe, ter se jokaje v nebó vsrè. „O potlej bi moje veselje do verha perkipélo. Pa takó sta, preljuba otroka, uboge firóti bres ozheta, in vajin pogléd saterti materi serzé s shalostjo navdaja! Š zhém vama samorem pomagati revna vdova, ki si ne vém svétvati!“

Sdej jo Rikard sazhnè lepó perpravljati na veselo porozhílo reshítve svojiga gospoda. Pa Erlavka je bila she serzhnéji, kot je Rikard mislil. Veliko veselje, dobriga starzhika spet viditi, in she vezhi, svojo hzher sopet objéti, je blágo sheno k nar vezhi rádošti perpravljalo, svojiga moshá, ki ga je she umorjeniga mislila, spet shiviga viditi. S utripajózhim serzam je blagi mosh she dolgo pred durmi stal, kjer je fléherno befedo lahko flifhal.

Ko gospá is Rikardove govoríze ozhitno své, de je njen mosh she shiv, in ko vsa v veselji savpije: „Ták shiví! O vékomej bodi zhefheno boshje ufmiljenje, ki ga je njegovim morívzam otélo! O gotovo ni delezh! O otroka, pojditá, pojditá — le bersh k njemu!“ — v tem Erlavski gospod duri odprè, in od veselja skorej is uma sletí v raspéte roké svoje shene! Dobro sheno pa, ki je svojiga ljubiga moshá dosoréj mertviga objokovála, in ga spet shiviga pred seboj vidi, nékako posébní obzhutljeji obídejo. Plashna in bojézha, kakor bi she ne verjéla, de je saréf on, ga ogleduje v ognjéni svitlobi pred njo stojézhiga. Ne more isrézhi, kóliko frézhnost v serzi obzhuti, le to je djala: „O kólikshna blagóšt naf v nebesih zhaka, kjér bomo tóliko ljubih spet vidili, ki jih mertve objokujemo.“

Ozhe in mati, sin in hzhi, zhashtljivi fajmoshter in svésti flushabnik so bili per ognjishí zéli vezher prav dobre volje. Tudi stari Tiroliz in gospodínja šta k njim pershla, in se nad veselo pergodbó práv is serza radovála.

Drugo jutro pa dobé she eniga gostú, ki je k sdrushenju blage drushíne sa Bogam nar vezh perpomògel. Rikard pernese kanárza, ki ga je bil

pretékli vezher v fárovshi puštil. Karl se slò ras-
veselí, ko svojiga ptizhka spet ugléda. O máterni
bolesni je skosi odperto okno ušel, in odsihmal
Karl ni nizh vezh od njega svédil. Erlavski sdej
na tanko pové, kakó je po kanárzi prebivališhe
svoje shene in svojiga finú rasodèl. Erlavski gospéj
se solsé veselja in hvaléshnosti nad prezhudno
boshjo prevídnoftjo po lizih uderó. „Dobri Bog,“
rezhe f sklénjenima rokama, „ti si takó ober-
nil. Po ti le letajózhi shivalizi si mojimu mo-
shú povedal, v katerim odrózhnim kotízhki semlje
prebívam! Ako bi ne bil takó naglo sem peršel,
bi bila pazh to simo shalofti skopernéla!“

Karl vesél svojo hvalo s máterno sklène. „Kaj
ne,“ pravi, „to je bila pazh frezhna misel, de
fim ptizhka ravno to pésmizo nauzhil. To bi pa
vender ne bil mislil, ko fim bil sgube ptizhka
tóliko shaloften, de mi ga je Bog le sató odvsél,
de bi mi ozhka in sestrízo — in she ptizhka na
verh — spet dal. Tù se práv ozhitno vidi, kakó
nam Bog majhno nefrezho samore oberniti v ve-
liko frezho.“

„Imash práv, ljubi Karl,“ mu pravi ozhe.
„Vse nashe lastíne nam je Bog odvsel, de bi nam
boljshi sakláde dodélil. Ménim, de smo vfi po
ti zhasni sgubi vezhi krepóft (ali zhédnoft) do-
fégli, proti kateri lèfk in blagovítóft nizh ne veljá,
ki ima sama vezhno vrednoft v sebi. In more-
bíti nam Bog kdàj tudi zhasno poséftvo sopet da,
kakor tebi tvojiga kanárzhika.“

Pastír, ki mu je Karl narózhil, de bi mu nje-
goviga kanárza vjél — in ne de bi ga bil na-
saj dal, ampak ga je ptízharju prodál — je ves
ostermel, ko ga gospod-fajmoshter savolj tega
terdó primejo in mu povéjo, de je ptizh vezh milj

od tod v drugi desheli tatvíno rasodèl. „Moje shive dní ne bom nikoli vezh kàj neposhteniga storil,“ rezhe dézhek; „ker sdej dobro vém: Kar svét imá sdej skrito, bo enkrat vřim ozhítno.“

Erlavřki řklene v ti revni bajti simo prebítí; Rikard pa se v blishnjo kozho vřéli. Kanárzhika dénejo ravno na tifti kràj, kjer je bil, prédin je uřhel. Lèna ga pridno ofkerbljuje, in mu tudi po simi vřaki dan kako seleno peréřze da, ali pa kak frov kerhelj. Vezhkrat, kadar je blága drushína o svitlih simřkih dnéh v ísbizi sedé v řnéshnato okóljřhino in v temno jelovíno glédala, je ptizhek visho té péřmize sapél:

Vřih slégov na svéti
 ře nizh ne bojím;
 Per nashim Ozhéti,
 Vém, mozh sadobím.

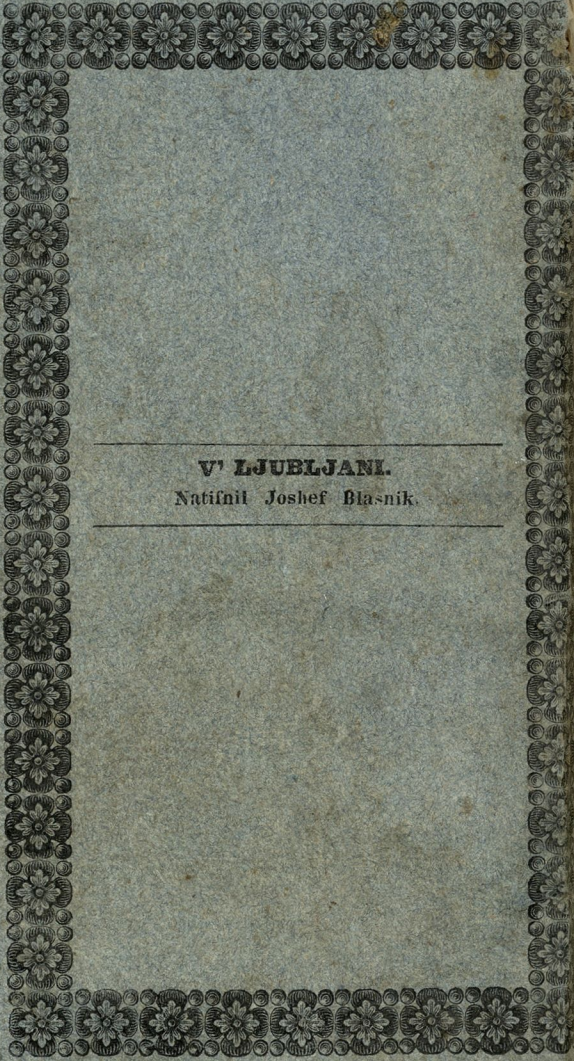
in po tém so řtarřhi in otroka zelo péřem ispéli, ki jih je potolashíla in k dobrimu řpodbôdla. V marřkakim shalořtnim pergodki in v britkih řkerbéh, ki so to drushíno řhe sadéle, je bilo vřim veliko rasveseljenje, zhe je ptizhiza nanáglima svojo péřmizo sapéla, in nató s veselím glasam sashvergoléla. „Vanj hozhemo saupati,“ so djali, „ki nam je po tem ptizhki, po ubogi řtvářizi, she enkrat takó prezhudno pomagál. On, ki nam mnogotérama samore pomagati in nam je dořléj pomagál, nam bo tudi sanapréj pomozhník.“

„Kaj pa de,“ rezhe řtari Rikard, „jeřt ravno takó miřlim. Pogléd revnih ptizhkov tlè pred oknam o vélikim řnegi in hudím mřási mi vselej řerzé gane. Vřelej se beséd domiřlim: Poglejte ptíz pod nebam. Ne řéjejo, ne shánjejo,

ne správljajo v skitnize, in vender jih vafh ne-
 befhkí ozhe preshiví! In ali néste vi veliko vréd-
 níshi mem njih? Pa kadar to le ptizhizo poglé-
 dam, mi té beféde fhe globokéji v serze féshe-
 jo, in kadar zlò svojo péfmizo sapòje, ne mo-
 rem vezh maloferzhen biti — bodi fi fhe takó
 hudó na svéti, in naj se fhe takó terda s nami
 godí. Kdor ptizhe preshiví, naf ni v stani po-
 sabiti.“

Blága drushína je mogla fhe nékaj zhafa
 marfikakshno britkóft prestati — pa napósled se
 je sopet smela v svojo ozhetnjávo verniti, je svo-
 jo lastíno vezhi del fpet prejéla, in Erlavfka fta
 se sopet v bogastvi in premoshenji veselila, ker
 fta bila v stani, svojim prijatlam v nadlogi, do-
 brimu Rikardu, njegovi sheni in njegovimu finu,
 starimu ribzhu in fléhernimu, kateri jima je koli
 kako dobroto fskasal, vse po svoji volji poverniti.

A decorative border with a repeating floral motif, consisting of a central flower surrounded by smaller circular elements, framing the entire page.

V' LJUBLJANI.

Natifnil Joshef Blasnik.

